

ÇINARALI

ESKİŞEHİR ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN HAZIRLANMAKTADIR.

YIL: 4 - SAYI: 12/2018

DOSYA:

ATTILÂ İLHAN

SÖYLEŞİ:

CANER CİNDORUK

SÖYLEŞİ:

SELÇUK ERDEM

SÖYLEŞİ:

DEVİRİM HORLU

AHMET KAYAARASI / ALİ LİDAR / ASYA UZUN / BERNA ÜSTÇETİN / BEYZA YILMAZ / BEYZANUR SÖZEN / BİROL TEZCAN
BURÇKAN ESEN / CEYDANUR SUDURAĞI / ECEM NUR DİLEK / EKİN NEHİR KUŞÇU / EYLÜL SEZER / EZGİ GÜNER
IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU / İREMSU EMRE / MUSA CAN DEMİRALAY / MÜMTAZ ÖZLEN / NESLİNUR SAKÇI / NİSAN ÖZCAN
ÖZGÜR OZAN YILMAZ / RESUL ÇOBAN / RİFAT GÜNDAĞ / SERHAT AY / TAMER AKAN / TUTKU NAZ ÇELİK / UĞUR ÖZKAN
ZEYNEP ÇAKIR

ÇINARALTI

YIL: 4 - SAYI: 12 / 2018

SAHİBİ

Eskişehir Anadolu Lisesi Müdürü
Rifat Günday

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Müdür Yardımcısı
Mustafa Bahadır Arslan

GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ali Lidar
Kerem Söğütkıran
Resul Çoban

YAYIN KURULU

Beril Kurban
Berna Üstçetin
Beyza Aslıhan Güngör
Beyza Nur Sözen
Beyza Yılmaz
Ceren Gündoğdu
Defne Tuncay
Ebrar Gültaş
Ecem Nur Dilek
Ekin Nehir Kuşçu
Eylül Sezer
Ezgi Güner
Güney Toksal
Işıl Gülce Gazioğlu
İlayda Sarı
İrem Sü Emre
Lütfiye Özge Şişik
Melek Güneş
Sıla Akgün
Sıla Akkaya
Sıla Kumru
Serhat Ay
Tutku Naz Çelik
Yağmur Beydemir
Zeynep Şirin Demirdelen

YAZI İNCELEME KURULU

Duru Güntut
Ece Çınar
Sude Özcan
Ülker Çağla Akkurt

KAPAK, DİZGİ VE TASARIM

Hıdır Murat Doğan

BASKI

Fersa Matbaacılık
Ostim 36.Sk 5/G
Yenimahalle/Ankara
☎ 0 312 386 17 00

🐦 ealcinaralti
📷 ealcinaralti
📌 cinaraltidergi

📍 Uluönder Mah.
İsmet İnönü 2 Caddesi No.: 81
Tepebaşı/Eskişehir

☎ 0 222 335 38 15

© 2018

içindekiler

BİROL TEZCAN

GAZA GELEN ADAM

ASYA UZUN

TEŞEKKÜRLER

SÖYLEŞİ: IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU - BEYZA YILMAZ

“Damarlarında cevher var.” der ya Orhan Kemal.

CANER CİNDORUK

BEYZA YILMAZ

ANCAK BİR HEDİYE

RESUL ÇOBAN

ELBET BİR GÜN

İREMSU EMRE

ULAŞILMAYAN

SÖYLEŞİ: ECEM NUR DİLEK - TUTKU NAZ ÇELİK

Bir İncir Ağacından Hallice

DEVİRİM HORLU

EYLÜL SEZER

KAVGA VE KAOS

EZGİ GÜNER

MEYUS

RIFAT GÜNDAY

RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -2
(BUDAPEŞTE - ESTERGON)

ECEM NUR DİLEK

KAPTAN ATILÂ İLHAN
VE YAŞAMANIN BİR DÜMENİNİ BULMAK

NİSAN ÖZCAN

İMKANSIZ
AŞKIN ŞAİRİ

NESLİNUR SAKÇI

SOKAKTAKİ ADAM

SERHAT AY

AN GELİR

BEYZANUR SÖZEN

KAPTAN'IN ŞİİRLERİ
ÜZERİNE

SÖYLEŞİ: IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU - BEYZA YILMAZ

ÇINARIN ALTINDA BİR PENGUEN
SELÇUK ERDEM

BURÇKAN ESEN

PEKİŞTİRİLMİŞ
BELLİ

BEYZANUR SÖZEN

MEMURLUK ŞİİR

CEYDANUR SUDURAĞI

SELAMIN SELASI

MÜMTAZ ÖZLEN

BİRKAÇ MISRALIK
MİSAFİRİM

ÖZGÜR OZAN YILMAZ

Nebû
Raperin - Nebû

ZEYNEP ÇAKIR

ŞAYET BİRİ

UĞUR ÖZKAN

AYRILIK

MUSA CAN DEMİRALAY

iyisi mi

ALİ LİDAR

HAY'DAN HU'YA

TUTKU NAZ ÇELİK

SOLUKSUZ KEDİLER

EKİN NEHRİ KUŞÇU

ÇİZGİ ROMAN KÖŞESİ:
AVATAR - THE LAST AIRBENDER

BERNA ÜSTÇETİN

KİTAP ÖNERİLERİ

Editörden

Sevgili Okuyucu,

Çınaraltı'nın bu sayısında "Ben sana mecburum bilemezsin" dizesiyle çaresizliğin manifestosunu yazmış, müthiş bilgi birikimini mürekkebiyle kağıda işlemiş ve bu denemeleriyle bize ışık tutmuş, halk şiiri ve klasik Türk şiirinin havasını yeni ve toplumsal içerikle birleştirmiş 10 Ekim 2005 tarihinde kaybettiğimiz, pek çoğumuza şiir sevdasını kazandırmış o "çapkın tebessümün" sahibi Attilâ (Hamdi) İlhan'ı dosya konusu olarak belirledik.

Önemli Not: 11. sayımızdaki Onur Güzeldiyar röportajında Onur Güzeldiyar'ın fotoğrafı yerine başka bir fotoğraf basılmıştır. Kendisinden çok özür diliyor acemiliğimize vermesini umuyoruz.

İyi okumalar Sevgili Okuyucu !

Kerem Söğütkıran

BİROL TEZCAN

GAZA GELEN ADAM

Musto, gitarın tellerine ufak ufak dokunurken Biray da sazla eşlik ediyor. Emre her zamanki gibi huysuz ama yine de söylenenlere eşlik ediyor. Engin, türkü söylemekten çok böğürüyor. Fatih desen burnunun dikine gidiyor. Burnu biraz büyük olduğu için de yolu uzun. Beş kişinin sığacağı eve Ercan, Kudi, Ali, Savaş, Asu, Yaşar, Özlem de gelince türkü söylemeyi bırakıp sıkış tıkış oturuyorlar. Kudi, ellerinden tuttuğu halde sanki uzaymış gibi gözlerini Özlem'den ayırmıyor. Konu mühim, üniversite sınavında ne halt edeceklerini konuşacaklar. O yüzden bu kadar sessizler.

"Arkadaşlar otobüs bir saate kalkıyor. Yarım saat sonra çıksak yetişiriz." diyor Engin.

Herkes başını sallayarak hak veriyor.

"Yarın deneme sınavı var ha, ona göre fazla yıpratmayın kendinizi." diyor bu kez Özlem.

"Musto, ne yaptın matematik işini?" diye soruyor Emre.

"Baraj bana yetiyor oğlum, nasıl olsa özel yetenek sınavlarına gireceğim." diyor Musto.

Ercan sinirle, "Matematik çalışmazsan barajı da geçemezsin salak! Onu diyeyim sana." diyor.

Musto, "Desene." diyor.

Ercan, "Neyi?"

Musto, "Matematik çalışmazsan barajı da geçemezsin salak, diyeceksin ya bana, desene hadi."

Ercan, kucağındaki yastığı Musto'nun yüzüne atıyor.

Sonra kendiliğinden bir sessizlik oluyor.

"Eyleme katılacak mıyız?" diye soruyor Savaş.

"Katılacağız." diyor Ali. "Ben şiir de okuyacağım; Gözlerinin Pınarında Bir Bulut..."

"Tabii, halay da çekeriz. Bayram gibi ya!" diyor Fatih.

"Gidelim gidelim, zaten ben de sazın tellerini değiştirecektim. Oradan eyleme geçerim." diyor Ercan.

"İşim olmaz." diyor Yaşar.

"Döviz hazır mı?" diye soruyor Biray.

"Ender hazırlayacaktı." diyor Emre sigarasının dumanını iğrenir gibi savururken.

"İçme lan şu zikkımı! Beceremiyorsun işte!" diyor Musto.

"Ben iki senedir sigara içiyorum lan!" diye bağıyor Emre.

"Bir susun oğlum! Önemli şeyler konuşacağız! Şurada eyleme yarım saat kalmış. İnsanlara derdimizi bir şekilde anlatmamız lazım. Toplanın hele başıma..."

Herkes Ercan'a bakıyor. Ercan sözlerine başlamadan, kapıdan bir ses geliyor:

"Selamünaleyküm gençler."

Bu kez herkes kapıya bakıyor. Musto ve Fatih dışında kimse tanımıyor. Hatta bir an tırsıyorlar evi polis mi bastı diye.

"Süleyman ağbi... Hayırdır?" diyor Musto.

"Nassınız gençler?" diyor Süleyman.

Musto ve Fatih bir an, bu adamın burada ne işi var, der gibi bakıyorlar. Süleyman hiç oralı olmadan odadakilerle tokalaşıyor. Herkes soran gözlerle Musto'ya bakıyor.

"Amcamın oğlu." demekle yetiniyor Musto.

Süleyman gülümseyerek oturuyor. "Hayırdır ya? Örgüt toplantısı mı yapıyorsunuz?"

Herkes geriliyor. Süleyman okkalı bir kahkaha patlatıyor.

"Şaka len şaka! Takıldım size." diyor. "Bu gitarla saz nedir? Hanginiz çalışıyor?" diye soruyor ardından.

"Sazı Biray çalışıyor, gitarı da Musto." diyor Kudret.

Şaşıyor Süleyman, "Yav emmioğlu, sende böyle bir yetenek olduğunu hiç bilmiyordum... Çal hele bir şey..." diyor.

"Ağbi," diyor Musto, "biz ders çalışıyorduk ama..."

"Yav yine çalışırsınız. Hele bir türkü söyleyin de..."

Musto, gönülsüz de olsa gitarı alırken Biray'a bakıyor. Biray da sazı alıyor. Herkes geriliyor ama kendilerinden on yaş büyük bir adama da karşı çıkamıyor kimse. Musto ve Biray tam çalmaya başlayacakken,

"Yalnız," diyor Süleyman, "eskilerden söylerseniz çok sevinirim."

Kısa bir an bakışıyor Biray'la Musto;

"Cahildim dünyanın rengine kandım / Boş yere aldandım, hayale yandım..."

“Bravo!” diye bağıyor Süleyman türkü bitince. “Yav bunca senelik emmimin oğlunun gitar çaldığını bile bilmiyorum ha! Maşallah, ne güzel söylediniz. Bir tane daha söyleyin hele. Yalnız, eskilerden söyleyin yav! Daha eskilerden.”

Yine bakışıyor Biray’la Musto...

“Dünyada tükenmez murat var imiş / Ne alanı gördüm, ne murat gördüm...”

“Çok güzel! Vallahi çok güzel! Allah’ınıza kurban! Yalnız eskilerden bilmiyorsunuz mu siz ya? Eskilerden söyleyin bir tane gözünüzü seveyim...”

“Üryan geldim gene üryan giderim / Ölmemeye elde fermanım mı var...”

“Bu da güzel! Bu da güzel! Ama eskilerden bilmiyorsunuz mu? Daha eskilerden...”

“Daha eskilerden?”

“He... Çok eskilerden...”

“Bir güzelin aşığıymı erenler / Onun için taşta tutar el beni...”

“Bu da güzel! Bu da güzel... Çok güzel... Ama daha eskilerden bilmiyorsunuz mu ya?”

“Ağbi gözünü seveyim...”

“Kırma ağbini be... Patlat eskilerden bir tane...”

Süleyman dışındakiler gergin ama sessizce Musto’ya bakıyorlar, söyleyin de gitsin, der gibi.

“Erzurum çarşı Pazar / içinde bir kız gezer...”

“Ooooo! Bu da şahane... Bu da güzel... Çok güzel! Ama siz eskilerden bilmiyorsunuz herhalde...”

Dayanamıyor Musto, “Ağbi gözünü seveyim, Neşet Ertaş’la başladık, Aşık Veysel’den devam ettik. Daha eski dedin, Yunus’tan Pir Sultan’a geçtik. 16. Yüzyıl ya! Daha nereye gidelim! Sarı Gelin anonim! Düşün artık!”

“Anonim nedir ki?”

“Söyleyeni belli değil! O kadar eski!”

“Ya ben onu demiyorum ki. Söyleyeni belli olmayınca eski mi oluyor? Ben eskilerden diyorum. Sizin söy-

ledikleriniz de güzel, eyvallah ama eskilerden diyorum ben...”

“Ağbi sen iste o zaman. Sen iste, biz biliyorsak söyleyelim.”

“Olur valla... Bak, eskilerden şeyi biliyorsunuz mu mesela; susadım çeşmene gelmez olaydım...”

Odadaki herkes şaşırılmış halde birbirine bakıyor...

“Ne kadar güzel sözler değil mi? Bak ne diyor; ‘Susadım,’ diyor, ‘çeşmene’ diyor, gelmez olaydım...’ Vay be! ‘O güzel yüzünü’ diyor, baaaaaak, ‘o güzel yüzünü’ diyor, ‘görmez olaydım’ diyor ya! Allah Allah! ‘Yolum düştü.’ diyor, of beeeee! ‘yolum düştü,’ diyor ‘köyünüzden geçmez olaydım!’ diyor...”

Diğerleri ne olduğunu anlamaya çalışırken birden ok gibi fırlayarak ayağa kalkıyor Süleyman:

“Ben gidiyorum ya!”

“Nereye ağbi?” diye atlıyor Fatih.

“İçmeye ya! Bir birahaneye gideyim de içeyim ben...”

Diğerlerinin bir şey söylemesine fırsat tanımadan gidiyor Süleyman... Bu kez bir hayli uzun sürüyor sessizlik...

“Bahane mi buldu içmek için anlamadım ki?”

“Öyle yaptı bence de.”

“Boş verin ya, ne konuşuyorduk biz? Ne söylüyorduk biz ağbi gelmeden önce?” diye soruyor Savaş.

Biray gülümserken Musto başlıyor; “Le le kurban boşa gider / Ne söylesen boşa gider / Çiğnenir ektiğin güller / Ah emeklerin boşa gider.”

“Musto, iyi adamsın, hoş adamsın da muhabbetin çekilmiyor. Biraz susar mısın? Benim hatırım yoksa da Allah aşkına biraz susar mısın?” diyor Ercan.

“Susarım Ercan. Susarım tabii. Ama susarsam su verecek misin peki?” diye gülüyor Musto.

Tek başına gülüyor. Diğerlerimiz odayı terk ediyoruz o sırada.

“Yolda arabadan atayım ben bunu.” diyor Ercan.

TAMER AKAN

ÇAĞIN BİLGİ DÜZEYİ VE İNANÇLARIMIZ / DÜŞÜNCELERİMİZ

Çağların mühürleri olmaktadır. Çağın mührü bir mabet, bir ev, bir sanat eseri, bir mezar, bir alet olabilmektedir. Bu mühür, yaşanan çağın medeniyet sembolü olmaktadır ve bu mühür üzerinden neredeyse bütün çağ anlaşılabilir. Örneğin mağara resimlerine baktığımızda o devrin yaşantısı hakkında çok fazla bilgi sahibi olabiliyoruz. Bu resimler ile hayallerini ve korkularını ne kadar somutlaştırırlarsa o kadar o hayale ulaşacaklarına veya korkularından uzaklaşacaklarına inanıyorlar. Mağara resimlerinde sanatsal bir uğraştan daha çok sanat ile din ilişkisi oluşmaktadır. Belki de inandıkları yüce güce dua etme yöntemleri. Bu mağara resimleri daha detaylı incelendiğinde avlanmak için kullandıkları nesnelere, aile hayatlarını, sosyal yaşamlarını, inançlarını ve düşüncelerini okuyabiliyoruz. Bununla birlikte kullandıkları av aletleri ve ürettikleri diğer ihtiyaç gereçleri de o çağın bilgi düzeyi hakkında bilgi veriyor. Zamanla oluşan büyük medeniyetlerin de sanat ve bilimi incelendiğinde, yaşanan çağın düşünce ve inanç biçimleri ve bilgi düzeyleri anlaşılabilir.

Her medeniyetin oluşum sürecinde din adamları, sanatçılar ve düşünürler öncül olmuşlardır. Sanat ve din, insanın ontolojik yapısındaki duyguları kullanırken düşünürler akli temsil ederler. Düşünürler yaşanan çağda insan, toplum, yönetim, devlet, doğa, evren, tanrı ve ölüm ötesi hakkında düşünceler ortaya koyarlar. Bunları anlamlandırır. Bu anlamlandırma ile sanatçılar, zanaatçılar ve yöneticiler medeniyeti inşa ederler. Din bilgisi de insan, toplum, yönetim, devlet, doğa, evren, tanrı ve ölüm ötesini anlamlandırır. Din düşünceye dönüşür ve bir medeniyet inşa edilir. Büyük medeniyetler, “çağın düşünce dünyası ile din, aynı şeyi söylediği zaman” gerçekleşmektedir.

Din düşünceyi etkilediği kadar, düşünce dini etkiler mi? Çağın bilgisinin dolayısıyla düşüncesinin, çağın din algısını nasıl etkilediği Batı medeniyetinin değişim evrelerinden görülebilmektedir. Batı medeniyeti, insanlığın bilimsel gelişmesini iyi takip etmiştir ve düşünce dünyasında değişim yapmıştır. Çağların en önemli mühürleri mabetlerdir ve Batı medeniyeti, sanat (din) üzerinden ve özellikle mabet mimarisi değişimi ile incelenebilir. Batı medeniyeti sanat mimarisi evreleri kabaca; Gotik, Klasik, Barok ve daha sonra Rokoko, Modern ve Post-modern olarak gruplandırılabilir. 10. ve 20. yüzyıllar arasında yapılan kiliseler,

Hristiyanlık dininin farklı yüzyıllarda inşa ettikleri mabetlerdir. Farklı zamanlarda inşa edilen kilise mimarisindeki değişimin sebebi nedir? Din mi bu değişimi yapmıştır? Yoksa bilim (Çağın Bilgisi) mi bu değişimi yapmıştır? Çağın bilgisi, din algısını değiştirirken çağın düşünce yapısını ve dolayısıyla sanat anlayışını da değiştirmiş midir?

Kilise mimarisine bakıldığında genelde bir kare ya da dikdörtgen üzerine bir küresel kubbe ile örtülüdür. Burada taban yani dört duvar yeryüzünü, küresel kubbe ise göğü ya da gökte olanı simgeler. Küre kusursuzluğu yani tanrıyı simgeler. Diğer ayrıtlı geometrik şekiller ise kusurluyu yani insanı simgeler. Halk bu dörtgenin içinde bulur ve tanrının gücü altında birleşir. Kubbenin büyüklüğü, genişliği, uzunluğu hep halkın tanrıya olan uzaklığı ya da ulaşmasını temsil eder. Kubbe üzerinde var olan pencereler ve pencerelerin eğimleri de göğü simgeler. İlk dönem kiliseleri Pagan mabetlerine benzese de Hristiyanlığın siyasi güce ulaşmasıyla küresel kubbeli kiliseler klasikleşmiştir.

Rönesans'ın hemen öncesinde insanlığın bilgi düzeyindeki gök ve yıldızlar hakkında bilgilere göre kubbeye, gök modellenmeye çalışılmıştır. Bu dönemde yıldızlar, gökte şimdiki gibi devasa dönen büyük yapılar olarak bilinmiyor ve gökte asılı durdukları sanılıyordu. Güneş ve yıldızlardan gelen ışık hakkında da bilgileri yoktu. Gök denilen şeyin de aslında döndüğü uzun süre bilinmiyordu. O nedenle gök ve tanrı hakkında bildikleri de bu sınırlar içindeydi. Göğün hiç hareket etmeden sabit durduğunu, tanrının da burada öylece oturduğu düşünülüyor ve gök algıları ile tanrı algıları paralel olmuştur. Bununla birlikte insanlar öylesine sıradan varlıklardır ve köşeler (kusurlar) içine sıkışmıştır. Kubbedeki pencereler tanrının ışığını daha fazla almak üzereyken, duvarlardaki pencereler kilise mimarisinde olabildiğince yüksek ve içeriye fazla ışık almamaktadır. Işığın nesneden yansımaları hakkında da fazla bilgileri yoktur. Renklerin oluşumunda, ışığın nesneden yansımaları ve geçişi bilgi düzeyi kadar vitraylar kullanılmıştır. Dünyanın dönmediği ve düz olduğu bilinmekteydi. Tam bir hareketsizlik bilgisi hakimdi. “Her şey olduğu yerde durduğu için herkes de durduğu yerde dursun” yaşam ve kader anlayışı olmuştur. Tanrı ve din algısı da bu şekilde olduğu için hareket, değişim ve geçişler kabul edilmemektedir. Daha çok Gotik mimaride gördüğümüz Olympos Dağı'ndaki tanrılar ve yeryüzündeki insanlar anlayışının devam et-

tiği görülüyor. Gotik mimarinin egemen olduğu yıllarda “Çağın Bilgisi”, Dünya dönmüyor ve Güneş, Dünya çevresinde dönüyor şeklinde ancak doğa yasaları çok sert ve hatta acımasızdır. Bu kadar sabit ve durağan güçlü yasalar ancak durağan, sabit ve güçlü bir yaratıcı tarafından yapılıyor olmalıdır anlayışı hakimdir. Bu nedenle korku, egemen kültürdür. Çağın fizik bilgisi ile tanrıyı ve dinlerini anlamlandırmışlardır. O nedenle içi karanlık katedraller, tanrıya ulaşmak için çok yol kat etmek istercesine (çünkü tanrı hala göktedir) çok uzun kuleler yapılmıştır. Klasik mimari de çok farklı değildir. Bu düşünsel algı, kilise mimarisinde olduğu gibi görülmektedir. Hakim güç en tepededir ve halk onun ayakları altındadır. Hakim güç kilise mimarisinde, Olympos Dağı’ndan kubbeye oturacaktır. Eski Yunan din algısı ile kilise din algısı arasındaki tek fark budur. Bu dönemde kilise rahipleri aslında yönetici güçtür. Bu nedenle kilise mimarisinde kubbe, tanrı ile birlikte gücünü emanet ettiği siyasi güce bırakmıştır.

Cami mimarisi ile kilise mimarisi arasında benzerlikler vardır. Bununla birlikte Müslümanlar camilerinde, kilise mimarisinden önemli farklılıklar yapmıştır. Saf düzeni ile tüm Müslümanlar camide eşitlenmiş, mukarnaslar özellikle mihrap üzerindeki üç boyutlu bölge ile tasavvuf yani takvada yükselme camii içinde yaşatılmıştır. Pencereler aşağıya indirilerek yaşamın içinde din algısı ortaya konulmuştur. Dış duvarlarda zamanın değişimi ve fanilik gölgeleri ile yaşatılmıştır. Minarelerde büyük hacimle uyum yakalanmış, camii içinde ve şadırvanlarda “Su ile geldik gidiyoruz.” felsefesi yaşatılmıştır. İç ve dış tezyinatta zarafet ile insanın iç güzelliğine yönelmesi istenmiştir. Buna rağmen zamanın ruhu açısından kubbe ve dörtgen, büyük güç altında halkın birleşmesidir. Bu 18. yüzyıla kadar zamanın gerçeğidir ve yaşanan çağın din algısıdır. Çünkü çağın fiziği de böyle konuşmaktadır. Newton Yasaları, ne kadar kuvvet o kadar ivme demektir. Henüz Rölativistik ve Kuantum Fiziği bilinmediği için nesnenin hakikatinde boyut değiştirmesi bilinmemektedir. İnsanın nesneye bakışı, her çağda insana ve tanrıya bakışını belirlediği için tüm algı “Çağın Fizik Bilgisi” ile paralel kalmıştır.

Bir müzisyenin oğlu olan Galileo Galilei (1564-1642), kendisinden önce Nicolaus Copernicus (1473-1543)’un öne sürdüğü güneş merkezli evren kuramını benimsemiş ve bu nedenle kilise tarafından yargılanmıştır. Galileo dünyanın güneşin etrafında döndüğü yönündeki Copernicus Kuramı’nı destekliyordu ve bu kilisenin büyük tepkisini çekmişti. Kilise bu teorinin Kutsal Kitap’ta Yeşu’nun, Güneş’e hareket etmeme emri vermesine ters düştüğünü düşünüyordu. Bu nedenle Galileo, Roma’da Engizisyon mahkemesi önünde sorguya çekildi

ve Galileo’nun teorisinin asılsız ve dine aykırı olduğuna kararı verildi. 1632’de yazdığı bir kitap nedeniyle yargılanması sonucu ömür boyu ev hapsine mahkûm edilmişti. Bu kararın sebeplerini anlamak için Galileo’nun yaşadığı dönemi, dönemin dini ve siyasi yapısını anlamak gereklidir.

Galileo’nun yaşadığı dönemde modern romanın öncüsü olarak kabul edilen İspanyol Miguel de Cervantes (1547-1616) tarafından yazılan Don Kişot romanında, Alonso çok okuyan, bu nedenle evinde kütüphane bulunan, yel değirmenleri ile savaşan bir hayalci ve bunun kavgasını veren bir kişiliktir. Halk ve güçlüler arasındaki çelişkileri kendine dert etmiş bir karakterdir. Cervantes’in hayat hikayesi ve Mimar Sinan’a yaptırılan Kılıç Ali Paşa Camii’nin yapımında da esir işçi olarak çalışması da ilginçtir. Don Kişot romanının yazıldığı dönemde bilgi, kilisenin tekelinde olduğu için sıradan insanların evinde kitap ya da kütüphane bulunmazdı. Bununla birlikte kilisenin elinde bulunan bilgi “Dünya dönmüyor.” diyordu. Böyle bir dönemde kilise dışından bir faninin bunun tersini söylemesi kabul edilemezdi. Çünkü o zaman insanlar, kilise mi doğru söylüyor yoksa diğerleri mi diye ikileme düşer ve toplumsal düzende bozulma başlardı. Hele hele de bu bilgi doğruysa insanların kiliseye olan güvenleri azalır ve kilise gücünü kaybederdi. Siyaset de tamamıyla kilise tarafından yönetilmekte, devlet başkanları da kiliseden icazet almak ve icra yaparken kiliseye danışmak zorundadırlar. Katoliklikte din, devlete egemendir. Hz. İsa’dan önce tanrılar, devlet ve halkın üstünde egemen iken Galileo’nun yaşadığı dönemde kilise, devlet ve halka egemendi. Galileo doğru söylerse insanların kiliseye güveni ve korkusu sona erecek ve muazzam bir güç kilisenin elinden alınacaktı.

Çağın biliminin sonuçları sadece bilimsel bir buluş değil aynı zamanda çağın din algısını değiştirmiştir. Hristiyanlık kilisenin içine sakladığı bilgiyi kilise dışına çıkarmıştır. İnsanlar artık tüm doğrunun kilisenin elinde olmadığını görmüştür. Galileo’nun söylemleri tekrar edildiğinde yine aynı sonuçları vermektedir ve ister din adamı olsun isterse sıradan halk, Panteon’a asılan sarkaç gibi ellerine aldıkları basit sarkaçla dünyanın döndüğünü test edebilmektedir. Bilgi, kilisenin dışına çıkmış ve sıradan halkın eline geçmiştir artık. İnsanlığın kendine güveninin yanında geleceği biz şekillendirebiliriz inancı da gelişmiştir.

Galileo sonrası temel değişim, dörtgen arasına biriken insan ile tanrı arasındaki uzaklık değişimidir. Dörtgen arasında biriken insanın kubbeye oturan güç ile yeniden ilişkisi söz konusudur. Bu ilişki kilise mimarisinde değişime neden olmuştur. Bu nedenle Barok mimaride artık kubbe ve diğer üst yapıda daha çok işleme ve

incelme görülecektir. Çünkü tanrı yalnızca belirleyici bir varlık değildir ve insana yaşamı tayin edebilme hakkını vermiştir. Özellikle Rokoka'da bu zirve yapacak ve kilise mimarisinde kaba, sert çizgiler naifleşecektir. Çünkü tanrı gücünü bir sınıfa değil sevgisini ve bilgisini insana aktarmıştır. Çağın fizik bilgisi ile tanrı algısı, gök algısı, güç ve yaşam algısı yeniden anlaşılmıştır. Bilimsel değişim ile yönetici sınıf, halk ve yaşam değişmiş ve bu değişimde sanat ve kilise mimarisinde kendini göstermiştir. Bununla birlikte dönen dünya bilgisi, kan dolaşımının bulunuşuna ve şehir döngüsü, paranın döngüsü gibi sosyal ve ekonomik algılara dönüşmüştür. Adam Smith, Ulusların Zenginliği kitabında (1776) doğa yasalarından ekonomik yasalar belirlemiştir.

Müslümanların çağın bilgisi ile mimari değişimi de Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında görülmektedir. Süleymaniye Camii (1557) ile Nuruosmaniye Camii (1755) ve yapılan diğer Barok camiler arasında ne fark vardır? Süleymaniye Camii, klasik kilise mimarisine yakındır. Mutlak güç kubbe ve halk dörtgen arasındadır. Güç onları birleştirmiştir. Bu çağın gerçeğidir. Çağın fizik bilgisi ile ilişkilidir. Kilise mimarisi şekillenirken gök, yıldızlar, güneş, ışık hakkında ne biliniyorsa Osmanlı coğrafyasında da o bilinmektedir. Farklı bir bilgi birikimi yoktur. Bu nedenle Süleymaniye Camisi'nde Müslümanlar kendi inançlarını bu fizik bilgisinin altında şekillendirmişlerdir. Mimar Sinan'ın fizik ve mühendislik bilgisi çağın bilgi düzeyidir. O algı ile taş ve cam kullanmıştır. Ancak Nuruosmaniye gibi Barok camilerimizde biraz değişim başlıyor. Kubbe, sultan mahfili, dörtgen yapı çok değişmese de ince işlemler yapılmaya başlanıyor. Sütunlar eşit aralıklarla değil farklı aralıklarla yerleşiyor. Hatta klasik camilerde olduğu gibi tüm sütunlar aynı uzunlukta olmuyor ve beyaz sütunların arasına kahverengi sütunlar giriyor. Pencerelerde dikdörtgen yapıların yerine oval yapılar ve benzer şekilde avluda çember oluşumları yapıyor. Düz, dik, eşit ve sert çizgileri; eğri, yumuşak, kıvrımlı çizgiler alıyor. Nedir bu mimari değişimin sebebi? Tanzimat ve Meşrutiyet geliyordu. Padişahın sert, güçlü yapısı yumuşuyordu. Aydınlar ve halk renkleri ve farklılıkları fark ediyordu. Din algısı ve dolayısıyla insan, toplum, yönetici, devlet ve medeniyete verdiğimiz anlamlandırma değişmeye başlamıştı. Bu değişim Batı'da "Çağın Bilgisi" değişimi ile olurken bizde sadece yaşandı. Hala yapılan cami mimarisinde ve özellikle Çamlıca Cami Projesi Yarışması'nda birinci çıkmazken, 1500'lü yıllardaki Mimar Sinan'ın Süleymaniye Camii mimarisinin taklidi devam etti.

21. yüzyılın en önemli şirketlerinden birisi Türkçe ismi, "elma" olan Apple şirkettir. Şirketin amblemi ısırılmış elmadır. Çağımızın önemli buluşlarından biri olan akıllı telefonun en bilineni ve çok satanı olması nedeniyle çağımızın bir sembolüdür. Bilindiği gibi elma daha çok Hristiyanlıkta ise de

tüm semavi dinlerde bir semboldür. Yasak ağacın meyvesidir. İnsanlığın yaratılış sürecinde "Yüce Yaratıcı" insanı yarattıktan sonra onları cennete koymuştur ve insana bir sınır koymuştur. Yasak ağaca yaklaşmayın. Ancak Havva şeytana uyarak elmayı Adem'e yedirir ve birlikte cennetten kovulurlar. Hz. Adem elmayı ısırılmıştır. Bundan sonra ilk olarak cinsiyet ve insan bilgisi oluşmuştur. Yani insana bilgi geçmiştir. Burada ısırılan gerçekten elma değil tanrının kendisi olduğu düşünülmektedir. Bu ifade başlangıçta inanan insana rahatsız edici gelmektedir. Bir meyveyi ya da başka bir yiyeceği ısırığımızda o yiyeceğin suyu, aroması, vitaminleri bizim vücudumuza geçer. Vücudumuzda kan olur, su olur, enerji ve başka moleküllere dönüşür. Yani meyvede olan bazı şeyleri vücudumuza bünyemize geçiririz, absorbe ederiz. Tanrının ısırılması da bu şekilde anlaşılmıştır. Onda var olan bazı şeyler bize geçmiştir. Vücudumuza, bünyemize ve idrakimize geçmiştir. Elmayı ısırarak aslında bizde olmayan ancak yalnızca Tanrı'da olan bir şeylerin bize geçişini ifade etmektedir. Bu tanrının sınırsız bilgisidir. Tanrı yaratılış sürecinde sınırsız bilgisinden bize bir miktar vermiştir. Kuran'da Allah, "Ben insanı yarattım ve ona eşyanın isimlerini öğrettim." der. Daha sonra tüm meleklerle yarattığı insana secde etmesini ister. Ancak meleklerden biri olan şeytan, ben ateşten yaratıldım o ise topraktan diyerek secde etmez. Ancak üstünlük maddede veya formda değil, bilgideydi. APPLE şirketinin kurucularının son derece zeki ve ayrı düşünceli sahibi olduğu herkesçe bilinmektedir. Daha önce Efes'te kütüphanenin en üstüne "Sofia" yazılmış ve önemli kiliselere Aya Sofya ismi verilmiştir. Sofya, bilgi demektir. Apple şirketi, elmayı hala ısırılmaya devam etmekteyiz demektir. Ürünlerimiz de o bilginin sonucudur demektirler.

Bilinen insanlık tarihine baktığımızda insanlığın zaman içinde yeni bilgilere ulaştığını görüyoruz. Önce ateşi buluyorlar, onunla maden eriterek çeşitli eşyalar yapıyorlar. Suyu taşıyorlar, kayayı oyuyorlar. İnsanlık tarihi, yeni edinilen bilgi ile yeni medeniyetleri üst üste kuruyor. Her medeniyet var olduğu çağın bilgi düzeyi ile kurulurken yenisi, öncekinin üstüne kuruluyor. Çünkü insanlık bilgisi de üst üste birikiyor. Yakın geçmişte atomun parçalanamaz bir bütün olduğu bilgisine sahip iken bugün atomun içindeki çekirdeğin içindeki proton ve nötronun parçalandığında kuarklardan oluştuğu görülüyor. Ancak bugün elektronun parçalanamaz bir parçacık olduğu bilgisi varken elektronun da parçalanabildiği görülecektir. Belirli zaman dilimi içinde belirli bilgiye ulaşabildiğimiz görülmekte. Buna "Çağın Bilgi Düzeyi" denmektedir. Bugün kuantum fiziği ile nesneye dolayısıyla insana, topluma, yönetime, devlete ve medeniyete "Çağın Fizik Bilgi Düzeyi" ile bakış olmaktadır. Nesneye kütesini veren parçacığa "Tanrı Parçacığı" ismi verilerek bu başlamıştır.

TEŞEKKÜRLER

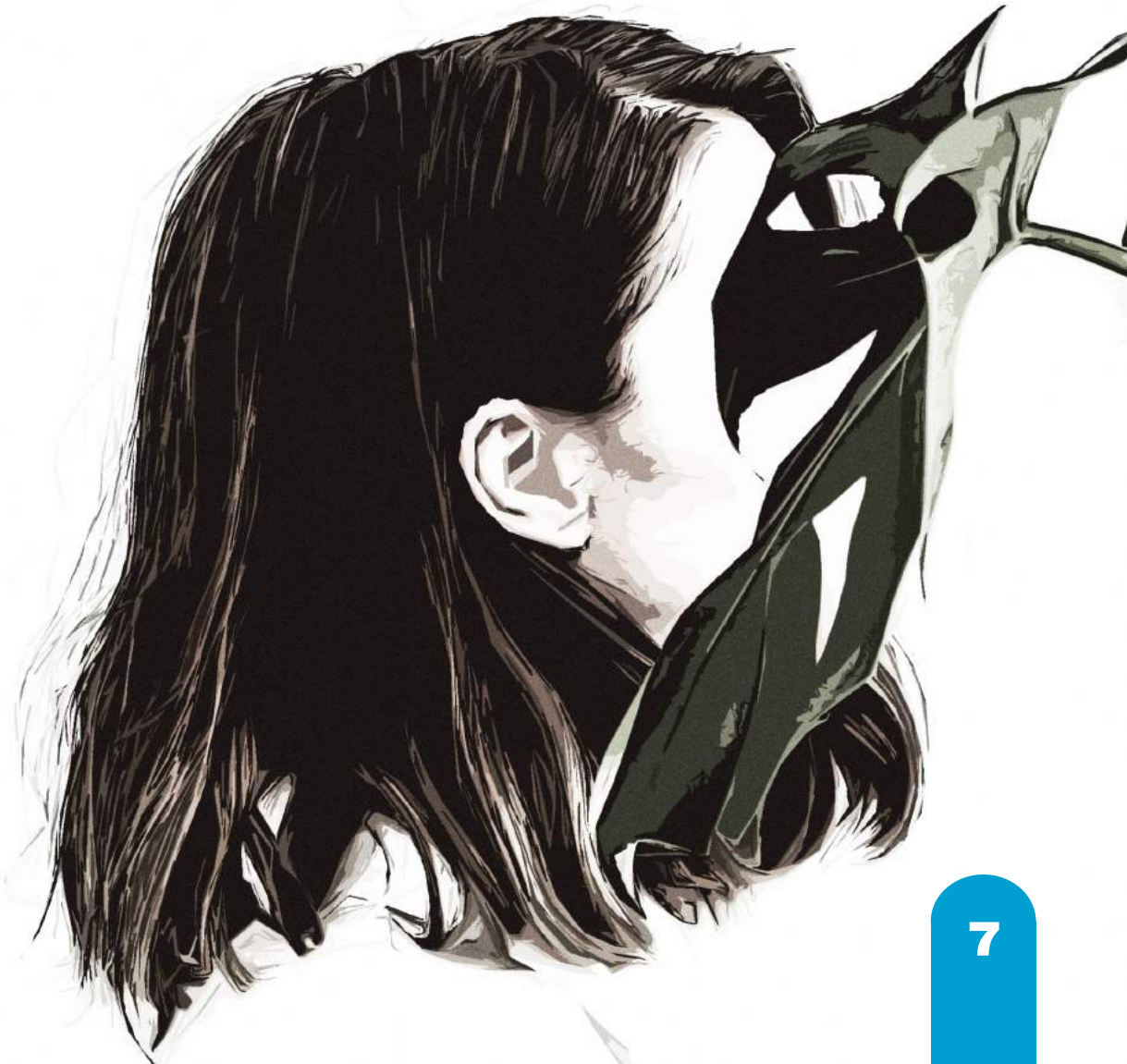
Gün içinde sarf ettiğim gereksiz özürler ve teşekkürler arasında olmasa da tek hakkıyla edilmiş teşekkürüm sana sabah baktığımda aynaya gözlerimin içinde seni gördüğüm için sevmeye başladım kendimi

sen tutuyorsun diye koymadım ellerimi ceplerime ve sen bakıyorsun diye hep gülümsedim gökyüzü ve diğer yüksek tavanlar suç ortaklarım oldu bazen sadece yüzün, bazen sadece koynun bazen bir destan dünden başlayan ve uzanan nereye uzanıyorsa

hayal etmek istemediğim bir sona mesela aklımın bir köşesine attığım çıkarmamayı başardığım tek kötü düşünce yani diyorum ki sen en iyi becerimi körelttin içimdeki nefreti söndürdün nefreti kendime, kendime, kendime şimdi oda karanlık ve serin nefesimi duyuyorum ve kokunu çıkaramıyorum üzerime mi sinmiş içime mi ne olursa olsun o da benimle işte ve yetiyor

ne yapıyorsam bırakıyorum ve tavana bakıyorum sonra çeviriyorum gözlerimi yorgana sarılıyorum sevgili gibi kuşatan beni sen gibi sarıp sarmalayan sadece gülümsüyorum bana yetiyor

teşekkür ederim.

SÖYLEŞİ:

IŞIL GÜLCE GAZIOĞLU
BEYZA YILMAZ**“Damarlarında cevher var.”
der ya Orhan Kemal.****CANER
CİNDORUK**

Caner Cindoruk, 1980’de Adana’da doğmuştur. Türk tiyatro, sinema ve dizi oyuncusudur. Annesi Müşerref, babası ise iki kez Orhan Kemal Öykü Ödülü almış öykü yazarı Zafer Doruk’tur. Münir Can Cindoruk ve Taner Cindoruk adında iki kardeşi de oyuncudur. Çukurova Üniversitesi’nde işletme okumuştur. Üniversitede okuduğu yıllarda, okulun tiyatro topluluğunda oyuncu, yönetici ve yönetmen görevinde bulundu. 1997 yılında Adana Seyhan Belediyesi Tiyatro Topluluğu ile beraber ilk profesyonel tiyatro oyununa çıktı. 10 yıl boyunca Seyhan Belediye ve Adana Şehir Tiyatrolarında oyuncu olarak görev aldı.

2006 yılında dört çocukluk arkadaşıyla İstanbul’a gitti. Gittiği yıl, Benelminel filmi ile birlikte sinema kariyerine başladı. Yaprak Dökümü, Hanımın Çiftliği, Aramızda Kalsın gibi birçok dizide ve Çalsın Sazlar, Dar Elbise, Gergedan Mevsimi, Kelebek, Kor gibi filmlerde boy gösterdi. Geçtiğimiz kasım ayında Sessiz Şarkıcı adındaki kitabını yayımladı. Şu an televizyonlarda Kadın dizisinde Sarp karakteriyle onu görmeye devam ediyoruz.

Çukurova Üniversitesi’nde işletme okuduğunuzu biliyoruz. Çocukluğunuzdan beri de oyunculukla içli dışlı olmuştunuz. Konservatuvar okumayı hiç düşünmediniz mi?

Düşünmem mi? Çocukluk hayallerimi bunun üzerine kuruyordum, bir yandan da içinde bulunduğum koşullarla mücadele etmem gerekiyordu. Bir an önce hayata atılmalı, para kazanmalıydım; biraz para kazanıp yönümü değiştirmeyi umuyordum. Bu bilinçle işletme okumayı sürdürürken okulun tiyatro kolunu yönetiyor, amcamın genel sanat yönetmenliğini yaptığı Seyhan Belediyesi Şehir Tiyatrosunda oyunlarda rol alıyordum. Kendimi koşulların akışına bırakmıştım, ilk fırsatta da bütün riskleri göze alıp hayallerime doğru uzanmayı tercih ettim.

Konservatuvar okumamanızın dezavantajlarını hissediyor musunuz?

Oyunculuk hayatımda böyle bir eksikliği hissedecek sıkıntı yaşamadım, belki de bir şeyleri hiç yoktan var etme zorunluluğuydu beni yetiştiren. İşimi yaptım, en iyisini yapmaya çalıştım, beğenildi, takdir edildim, şans verildi, bunu değerlendirmeye çalıştım. Kendim işletme okurken, konservatuvara öğrenci yetiştirecek kıvama gelmiştim.

Küçük yaşlarda tiyatro yaparken kariyerinizin bu yönde gelişeceğini istiyor muydunuz, tahmin ediyor muydunuz?

Yukarıda da dediğim gibi, hayal kurmayı seven bir çocuktum, sinemalarda film izlerken, okul piyeslerinde oynarken tanınmış bir oyuncu olmayı ben de kurardım. Ama doğrusunu söylemek gerekirse buralara kadar gelebileceğimi de o yaşlarda kestiremiyordum.

Amcanız ve iki kardeşiniz de oyuncu, kariyerinizin yönlenmesinde etkili oldular mı?

Babamdan dolayı evde tiyatro, edebiyat konuşulurdu; tiyatroya gitme alışkanlığını küçük yaşlarda edinmiştik. Babam edebiyatı, amcam tiyatroyu seçmişti; ikisi de sanatı sevmemiz konusunda bize örnek olmuştur. Benim ilgim tiyatrodan yana daha ağır bastı, amcamı izledim, bu işin ilk çıraklığını onun yanında yaptım.

İşletme bölümünden mezun olduktan sonra aileniz sizi tiyatro bölümüne teşvik etmiş. Peki aileniz tam tersine bu konuda sizi desteklemeseydi yine de oyunculuğu tercih eder miydiniz?

İşim daha zor olurdu ama sanırım vazgeçmezdim, suyun akışı ne kadar güçlü olursa önünü kesmek de o kadar güç olur.

“Önemli olan nasıl görüldüğüm değil, içimi canlandırdığım karakterle ne kadar doldurabildiğim önemli” demişsiniz bir röportajınızda. Oyunculuk kariyerinizde içinizi en çok doldurduğunuz karakter kim oldu?

Hanımın Çiftliği Kemal karakteri... Çünkü Orhan Kemal'i küçük yaşlarda tanıma fırsatı bulmuştum. Onun dünyasını biliyor olmak karaktere yaklaşmamda etkili olmuştur. Zeki Demirkubuz'un Kor filminde oynadığım Cemal karakteri de bir oyuncu olarak bana sunulmuş en derin karakterdi.

Şimdiye kadar oynadığınız karakterlerde içinize sinmeyen oldu mu?

Oldu elbette.

Yaprak Dökümü, Hanımın Çiftliği gibi edebi eserlerden uyarlanan dizilerde oynadınız. Bu tarz uyarlama diziler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Uyarlamalar, senaristinden yönetmenine, o işe hayat katan herkese daha büyük bir sorumluluk yüklüyor. Özgün bir eser yaratmışsanız sadece bu konudaki eleştirileri göğüslersiniz, ama özgün bir eser uyarladığınızda onun yazarına karşı da bir sorumluluk üstleniyorsunuz. Dolayısıyla riskli bir işi göze almış oluyorsunuz. Eserin alt yapısını iyi hazırlamak, hakkını vermek zorundasınız; ama bir yandan da izleyici kitlesinin beğeni kriterleriyle, istekleriyle, zaaflarıyla, işin piyasaya yönelik ticari kaygılarıyla ve uzun çalışma koşullarıyla da savaşmak zorundasınız; böyle olunca da ortaya her zaman özgün esere sadık dört dörtlük bir çalışma çıkmıyor ne yazık ki.

Dönem dizileri hakkında fikirleriniz neler? Oynamaktan hoşlanıyor musunuz?

Dönem dizilerinin tarihi bir sorumluluğu da vardır. O dönemin ruhunu, atmosferini, iletmek istediği şeyi verebilmiş bir eserde yer almışsam bu bana daha çok keyif verir.

Sizi hep Türk televizyonuna çok ses getiren dizilerde gördük. Tiyatro ve televizyonu birlikte götürmek sizi yoruyor mu ve bundan sonraki yaşamınızda birine mi ağırlık vereceksiniz yoksa ikisini bir arada götürmeye devam mı edeceksiniz?

Her işin kendine göre bir zorluğu ve verdiği bir keyif vardır, yeter ki severek yaptığınız bir iş olsun. Sevmediğiniz bir işte başarılı olmanız zaten mümkün değil. Ben

oyunculugu seviyorum; bu, dizi olur, sinema ya da tiyatro olur. Diziler belli bir dönemin ürünleri; bugün revaçtalar ama belki bir süre sonra dönemin ruhuna ters düşüp yerlerini başka gösteri biçimlerine bırakacaklar, ancak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki tiyatro ilk çağlardan beri vardı ve dünya var oldukça da yaşayacaktır. Sinema ise görsel ve işitsel teknolojinin giderek artan yeniliğine ve etkinliğine karşın bu gelişmeyi olumlu yönde kullanıp ayakta kalmayı başarabilmiş ezeli bir sanat türü.

Çok sağlam kadrolarla birlikte güzel işler çıkardınız. Yılmaz Erdoğan, Kadir İnanır, Uğur Yücel gibi büyük isimlerle beraber oynamak sizi oyunculuk alanında yetiştirdi mi, öyleyse size ne gibi destekleri oldu?

Bu ustalarla çalışmanın oyunculuk kariyerime elbet büyük katkıları olmuştur. Onların deneyimlerinden ve birikimlerinden yararlanma fırsatı bulabildiğim için kendimi şanslı sayıyorum.

Gergedan Mevsimi'nde İranlı yönetmen Bahman Gobadi ve dünyaca ünlü oyuncu Monica Belluci ile birlikte çalışmak nasıl bir duyguydu?

Onlarla çalıştığım için de kendimi şanslı hissediyorum. Sinema kariyerim açısından benim için verimli ve güzel bir deneyim oldu.

2016'da İstanbulname adında bir müzikalde yer almışsınız. Başka müzikal projelerinde de sizi görebilecek miyiz?

Oyunculuk hayatıma katkıda bulunacak ve renk katacak iyi bir iş olursa seve seve oynarım.

Şu an Kadın adlı dizide oynuyorsunuz. Yakın zamanda farklı projelerde görebilecek miyiz sizi?

Bana yakışacak farklı bir proje olursa neden olmasın?

Babanız "Edebiyatla uğraşan bir insan önce dergilerde pişer" demiş. Siz de Ot'ta yazdınız. Yazmaya olan yatkınlığınız babadan gelen bir alışkanlık mı?

Alışkanlıktan çok, genetik bir yetenek diyelim, çünkü yazar olmanın okulu yoktur ve insan durup dururken "Hadi oturup ben de bir hikâyeye yazayım." diyerek oturup yazamaz; en azından ben böyle düşünüyorum. Bir konuda yeteneğiniz olabilir ama bunu gerçekleştirebileceğiniz en iyi zamanı beklersiniz. Benim de sanırım böyle oldu, belli birikim gerekiyordu. Çocukluğumda evimizde öyküler konuşulur, öyküler anlatılırdı, önümde babamın uzun soluklu bir öykü macerası duruyordu, onun önerdiği kitaplar yolumu aydınlatıyordu; yazmam konusunda bana gereken cesareti bunlar verdi.

Sessiz Şarkıcı adında bir kitap çıkardınız yakın zamanda. Kitap çıkarma fikri nereden geldi, bu süreç nasıl gelişti ve nasıl geri dönüşler alıyorsunuz?

Bir önceki sorunuza verdiğim yanıt bu sorunuzun da yanıtı olabilir ama buna şunları da ekleyebilirim. Dergiye yazdığım yazılar birikmişti, arkadaşlarımla ve babamın yüreklendirmesiyle bunları oturup sıkı bir öykü süzgecinden geçirdim, yeni yeni okumalar yaptım, bu dosya üzerinde bir yıldan fazladır çalışıyordum ve şunu anladım: Öykü yazmak gerçekten zor bir uğraşmış ama aldığım olumlu dönüşler sayesinde bütün bu zorluklara değdi doğrusu.

Son olarak Çınaraltı dergisi hakkında ne söylemek istersiniz?

Günümüz koşullarında dergi çıkarmak zor bir iş, bu çabanızı takdir ediyor ve yürekten destekliyorum. "Çınaraltı", içeriği kadar ismi de güzel bir dergi. Uzun ömürlü olsun ve ismiyle yaşasın diyorum.

BEYZA YILMAZ

ANCAK BİR HEDİYE

Eylül daha sıcaktı eskiden
Aralık daha bir anaç
Ve günler çok daha uzundu
Güneş çok daha parlak
Yaşamak tam bu kadar anlamsızlaşmışken bu yıllarda
Ve uyumak bile saçma gelirken bana
Hayatıma ilaç gibi geldiğin
O anı unutmak,
Çiğnemeye hiç niyetim olmayan bir yasak gibi
Duygularımın böyle kifayetsiz kaldığı
Olmamıştı hiç
Kalbim bir balon misali kaybolmamıştı bulutlar arasında
Birin her gülüşü benim için bestelenmiş olabilir miydi nihayetinde
Ah, her baktığımda kesilir ayaklarım yerden
Bunun hissi bile yeter tebessüm etmeme
Ben ki seni her düşündüğümde
Saçının kokusuyla raks ederim
Göz pınarlarıyla meşk ederim
Kalbimin odacıklarına giren en güzel misafirsin sen, gitme
Orada kal.
Hadi itfa et bu yangını
Dağılsın bu küller
Açılsın artık sabır çiçeklerim
Hazandan korkmasın çınarın yaprakları
Kısa boyun eğmesin uçsuz bucaksız dallarım
Varsın değsin gökyüzüne
Senin yüzüne
Sevgilim,
Bu sevda eritecek beni
Belki yok edecek biliyorum
Daldığım bu rüyadan uyanması zor
Uyanmaya niyetim ise
Zaten yok
Varsın yolumuz Nanga Parbat'a olsun
El ele verdikten sonra
Bırak dünya bizim karşımızda dursun.
Uğruna feda edeceklerim haddimi aşıyor
Var olduğuna şükrettiğim bu şiir ise
Ancak bir hediye olabiliyor.

RESUL ÇOBAN

ELBET BİR GÜN

nayi osman dede'nin segâh saz semaisini düşündüm
birden omzumda kolların yürüdü dün
kalbimizi açıp çiğnediğimiz kaldırımlara düştü
gençlik ve ölüm
ilk, gençliğime denk geldiği huzur'da nuran ne fena
ismet özel'le paylaştığımız asrın künhüne varıp
elbet bir gün gerinecek dünya

cürmümüz palazlanan bir acıyı durultuyor her sabah
ellerimiz buluşur buluşmaz bir elif gibi uzuyor zaman
yakarılarımızın aydınlattığı bir karanlık bölüyor geceyi yırtlak
dayanılmaz bir hasreti bölüşüyor kuşlar ovalarda
anla elbet bir gün gözlerimde derinleşen hınçla akacağiz hayata
ismet özel'le paylaştığımız asrın künhüne varıp
elbet bir gün gerinecek dünya

evin odalarına hapsolmuş annemin,
acıları emen yüzü gibi
bir gün sökeceğiz elbet unutuldukça çoğalan nankör grameri
ey bizi mintanlarımızla karşılayıp ağırlayan hayat
ey bizi canlı yemişlerinden sunup yaşamla sınayan ölüm
biliyoruz belkemiğimizden yayılan sevinç ısıtmayacak sizi
ey san diego hele sen, bekle bizi
alnacında şavkıyan
pasifik'ten çaldığın masmavi utançla
bizden başat oğullarımız ve kızlarımızla
tez zamanda yıkılacak duvarlarla örülen zulüm
meksika sınırında
ismet özel'le paylaştığımız asrın künhüne varıp
elbet bir gün gerinecek dünya

nuri bilge -kış uykusu- papyonsuz,
simsiyah gözlükleriyle cannes'da
polyushka polye'yi büyüten sesteki isyanla
dikleneceğiz hayata
ilk, gençliğime denk geldiği huzur'da nuran ne fena
ismet özel'le paylaştığımız asrın künhüne varıp
elbet bir gün gerinecek dünya

AHMET KAYAARASI

SÖYLE ONA!

Takip ediliyorum. Bir baskı oluyor üstümde. Ama baskı, hatalarımı görmeye çalışan diğer insanların bir çift tanrı vergisi gözüyle değil. O kadar samimi geliyor ki o gözlem bana sanki dünyayı kurtaran benim ve benimle gurur duyan birisi gözlemliyor beni. Kafamı kaldırıyorum. Bu hissiyatı bana yaşatan kim diye etrafa bir göz atıyorum. Sokağın başında görüyorum onu. Bir anda parlıyor gözlerim. Attığım her adımın güzelliğini onun yüzünde oluşturacağı tebessümleri düşünerek yapıyorum. Ya da yapmaya çalışıyorum. O kadar özenle basıyorum ki yere bir cam dolu fanus içinde kılına bile zarar gelmesini istemediğimiz kelimelerle açıklayamadığımız; kafiyelerin uyumu gibi, tüm siyahların içindeki beyaz gibi, en önemlisi unutamadığınız o 7 yaşınızdaki anı gibi. Özenle saklıyorum kendimi. Görmeliyim çünkü o tebessümü. Görmeliyim ki “İyi ki varsın.” diyebilsin bana. İyi ki yer kapladın hayatımda. İyi ki kaçırdın geceleri uykumu. İyi ki, iyi ki buradasın ve benimlesin. İyi ki aldığım ilk oyuncağa sıkıca sarılabildiğim gibi sarılabiliyorum sana oğlum diyebilsin istiyorum.

Sadece koşuyorum, dışarıdan soğuk rüzgârın suratına çarptığı gibi gelse de insanlara, o hızı ben hissetmiyorum. Her adımımı sayıyorum. Bana kaç adım uzakta olduğunu öğrenmek istiyorum. Yarım yamalak gidiyor sayılar, ezberlemedim de hiçbir zaman.

- 1
- 2
- 3

Ve yine

- 1
- 2
- 3

Sen bana işte bu kadar uzak olmalısın.

Ve yeniden saymaya başlıyorum peşi sıra. Koşuyorum ona. Geçmiyor zaman ama duruyor sanki bana inat, uzanamıyorum oraya. Özenle bastığım yerleri unutup ayağıma batan camlarla koşuyorum bu sefer. Biri-kiyor acı, her adımında ayrı bir yük oluyor. Ama düşünmüyorum sadece koşuyorum. Sağda duran, camlarını kırmaktan epey hoşlandığımız Ali Rıza amcanın manavının önünden geçiyorum. Bir ara göz göze geliyoruz ve bana ilk defa bu kadar güzel baktığını görüyorum. Gözlerinde gördüğüm şey bana iyi ki kırdın manav dükkânımın camını dedirtiyor ve bilinçaltıma yapışan kötü Rıza hisselerini karşılıksız feshediyor.

Arkadaşlarım da bakıyor bana tabii. Oyunu yarıda bırakıp peşinde koştuğum şeyin top olmaması üzüyor onları. Gerilimi iliklerime kadar hissetsem de bulunacağım kolların her şeyden beni alıkoyup koruyacağına inanıyordum.

Sadece bunun için koşuyordum.

Eeeee.

Geldim mi?

Nerede?

Ne ara gitti?

Bana bir el sallamadan mı?

Soruyorum. Herkese soruyorum. Nerede? Aldığım geri dönütler bir cevap olarak algılanmıyor beynimde. Savunuyor kendi savını varmak istediği yere. Yokluğunun nedenini kavrayamıyor. Varlığını ispatlamak istiyor bedenim. Dokunmak istiyor. Gördüğü şeyin gerçekliğinde kayboluyor bu sefer tüm görsellerim. Hafızamda olan biteni anlamak istiyorum.

Duruyorum.

Sadece dikiliyor ve çözümlenmeye çalışıyorum tüm olup biteni. Cevaplayamıyorum. Sonra aynaya ilk baktığınız yeri düşünün.

İşte tam o yerde arıyorum ben de yanlışı. Bulamıyorum.

Sonra...

Kirpiklerimin arasında bir şey süzülüyor. Toprakla o kadar iyi ilişkileri var ki, o an kavuşmayı sadece onlar hak ediyor dünyada.

Tam da bu şekilde oluyor onun gözümün önünden yok olması. Hak ediyor o da toprağı, o yüzden yerini almıştı taşlı yolun sağındaki beyaz yerdelenlerde.

Beynim oyun oynuyor benimle, yaşıma sığıp çıkıyor durmadan karşıma. Koyuyor bir önüme bir oyuncak, sarıl diyor bana. Hadi sarılısana çocuk, neyi bekliyorsun? Kanıyorum ona. Uzattığı oyuncağı barış eli sanarak hemen tutmak istiyorum.

Ama sonuca bakın... O da el sallamadan gitti. Sen de mi oradasın yoksa? Hani taşlı yolun sağındaki beyaz yerdelenlerin içinde? Evet, sen de oradasın. Biliyorum bu sefer çünkü buluştu yerle kirpiklerim arasından süzülen o şey. Gerçeği gösterdi yine bana.

Eğer sen de oradaysan sınımsız sarıl ona oldu mu? Yokluğumu hissettirme sakın ona. Biliyorum o beyaz olan şeyler arasında o da yalnız ve bana ihtiyacı var ve sen benden daha hızlı koşuyorsun. Git ve benim de geleceğimi söyle. Sarılacağım ona. Küçük olabilir ellerim ama kıracağım tüm kemiklerimi onun bedenine sarılmak için. Bunu yapacağım ona söyle. Ve ona söyle, arkadaşlarım beni bekliyor. Gitmem lazım. Birkaç cam kırıp bu sefer o camların üstünden değil arkama bakmadan koşacağım. Söyle ona oldu mu?

Söyle ona!

İREMSU EMRE

ULAŞILMAYAN

“Uçsuz bucaksız ufka döndü. Kalın, kırmızı mantosunu bir şey ararmış gibi yokladı. Saniyeler akıp giderken arkası kesilmeyen düşünceleri dingin denize tezat canını sıkıyordu. Huzursuzca kıpırdandı. Biraz zeki, kendini beğenmiş bir o kadar mutlu...”

- Her zamankinden mi?

Bu ani soruyla hikayesi bölündü. Yine karşısında oturan dostunu unutup düşüncelere dalmıştı. Zihninde tasavvur ettiği engin ufuktan dar uzun basık salona dönmekte zorlandı. Hafif kekeleyerek garsonu başından savdı ve karşısındaki sıkılgan çocuğa döndü. Yaklaşık yarım saat önce sorduğu soruyu yeni idrak etmiş gibi cevaplamaya yeltendi.

- “Bir şey söylediğim zaman, söylenen o şey anında ve kati olarak ehemmiyetini yitiriyor. Bir şey yazdığım zaman da öyle; ama yazılan şey bazen yeni bir ehemmiyet kazanıyor.” demiş Kafka. Ne kadar yazarsam o kadar siliyorum. Mükemmeli arıyorum. Bu yüzdendir yazdıklarım asla içime sinmiyor.

Karşısındakinin derin bir of çekmesini beklediği halde belli belirsiz kafasını salladığını gördü. Söylediklerinde ciddi olduğunu anlayıp sessiz kalmayı tercih etmişti herhalde. Matem havasındaki düşünceli hali karşısındakine de yansımıştı.

Annesi, kardeşleri, alt komşu Nesrin Teyze, o civara ayda yılda bir uğrayan şehirli gezginler, belki de herkesten daha akıllı olan köyün delisi... Tanıştığı neredeyse herkesin anlatacak hikayeleri vardı. Evrenin hikayelerden oluştuğunu düşünmüştü hep. Yaşayan yaşamayan herkesin hikayesi vardı. Hayatı boyunca o kadar çok dinlemiş, ruhunda iz bırakan o kadar çok olay yaşamıştı ki artık insanı hayrete düşüren gayet manalı hikayeler ona alelade gelir olmuştu. Hikayelerle büyümüştü ve onlar uğruna yaşıyordu.

Öğretmenin eline bir hikaye kitabı tutuşturduğu ilk günü aklından çıkaramıyordu. Gözlerine inanamamıştı. Hikayeleri yazarlar mı vardı? Hatta bu yazarlar yıllar öncesinde yaşamıştı. Onlar ölmüş, hikayeleri yaşıyordu. Onları ölümsüz kılan neydi? Onları ölümsüz kılan şey onu da ölümsüz kılacaktı. Bu düşünce hayatındaki yegane hedefi haline gelmişti artık. İnsanı derinden sarsacak, adını yaşatacak kadar sağlam bir hikaye yazacaktı.

Ulaşılmayanın peşine takılmış, gözünü hırs bürümüştü. Bu hırsın onu yiyip bitireceğinden habersiz henüz küçücük bir çocukken merak saldı hikayelere sarılmıştı. Köyde yaşamasına rağmen güzel imkanlarla büyümüştü. Odasına kocaman, bembeyaz bir kitaplık kurmuş, içini gündün güne doldürmüştü. Çevresinde her şeye yeni anlamlar yüklüyor, hikayeler yazıyordu. Hayatına giren yeni insanlar ona oluşturacağı yeni kahramanlar olarak geri dönüyordu. Zaman geçtikçe hayal dünyasına daha çok gömülüyor bazen gerçeklikten tamamen kopuyordu.

“Meraklı gözlerini suratıma dikmiş. Elindeki fincanda üç yudum kahve... Aklından geçenleri duyar gibiyim. Yağmur yeni dinmiş, yerler ıslak. Güneşin açmasını bekliyor. Bütün duyuları açık bir avcı misali tetikte. Hedefine elini uzatsa ulaşacağını bildiğinden heyecanlı... Kulakları uğulduyor. Derken bir gökkuşağı...” Henüz bitmiş hikayeyi okuyan çocuk bıkkınlıkla karışık bir umutla:

- Bu sefer güzel olmuş. Bi baksana. dedi. Başını hayır anlamında salladı. Bu hikaye geçmişte yazdığı birine çok benziyordu. Yine burun kıvrıp karşısındaki çocuğu sinir etmeyi başarmıştı.

İnsan tutkuları uğruna yaşardı. Bazen tutkularının onu ele geçirmesine izin verir yenik düşerdi. Sonunu hazırlayacak yolculuğa böyle çıkmıştı. Yoksa bu yolculuk hayatının kendisi miydi? Bilemiyordu. Arkasına bakmadan terk etmişti köyünü. Burası ona hep dar gelmişti zaten. O hikayelerde yaşamıştı. Bedeni bu sefil köyde, ruhu her hikayeye ayrı şehirdeydi. Şimdi bedenini de almış sonu bilinmez bir yolculuğa çıkıyordu.

Köyünü terk etmişti ama çokta uzağa gidemezdi. Şehire bir akrabasına gidiyordu öncelikle. Sonra düşünecekti sıradaki durağını. Hem şehirde ne hikayeler yazılırdı. Orda insanlar çok daha absürt, aykırı yaşıyordu. Sokakta gördüğü herhangi biriyle olan sohbetinden bile sağlam bir hikaye çıkartırdı. Her şeyi kolayca planlamıştı fakat iyi bir hikaye gittiği ilk şehirde çıkacak değildi ya. Çıkmadı da zaten. Mükemmeliyetçi tavırları hikayenin çıkmasına izin vermiyordu. Yazdığı hiçbir şeyi beğenmiyor, ulaşılmanın peşinde sürüklenip duruyordu.

İlk durağından sonra değiştirdiği altıncı şehirdi. Ulaşılmayanın peşine takılışının beşinci yılı. Akşam yağın yağmurun ardından her tarafı saran toprak kokusu içerisinde tamamlamıştı hikayesi-

ni. Bu sefer oldu. İçine sindi mi bilemiyor. Olsun dergiye gönderecek. Onlar da beğenip yayımlayacaklar. Sonrası meçhul. Ulaşılmayana ulaşmış mı olacak? Haftalardır aklını kurcalayan bu düşünce, elindeki dergiyi açarken son kez geçti aklından. Hikayenin yayımlanmadığını fark ettikten sonra yeni bir yolculuğa çıkmaya karar verdi. Pes edemezdi. Artık çok geçti.

Hayatındaki tek gayesi bir hikaye yazmak olan insan, nereye gidebilirdi? Kendi isteğiyle yüreğine yerleştirdiği bu tutkuyu nasıl söndürecek? Gidererek ağırlaştığını kendisi de biliyordu. Peki bu bir yüke dönüşmeyecek miydi? Yüreğindeki yükü unutup sırtındakine odaklandı. Ne vardı bu çantanın içinde? Kilometrelerce yol kat etmişti şimdiden. Bu yolun bir sonu olacak mı bilinmez. Hep belirsizliklerle yaşamıştı zaten. Yolun sonu; hikayenin sonu, hayallerinin sonu, hayatının sonu demekti. Neredeydi bu her şeyin sonu? Daha kaç insan tanıyacaktı bunun için? Kaç adım daha atacak, kaç damla ter dökülecekti?

Az sonra tanınması gereken son insanla karşılaşacağından habersiz bu küçük oteli seçmişti kendine. Sahilin biraz uzağında, sakin bir yer... Sabahları aynı saatte kahvaltıya iniyor, durmadan yazıyordu. Dur durak bilmez temposunun içinde tanışmıştı karşısında ciddiyetle kendisini süzen çocukla. Gökkuşağının sonundaki hazineyi arıyordu çocuk. Hayatında duyduğu en saçma şey olmasına rağmen sevmişti onu. Amaçları farklıydı ama aynılardı sonuçta. İkisi de inançları uğruna yıllarını vermiş, incecik bir ip gibi umutlarına tutunmuş salınıp duruyorlardı.

Burası son durağıydı hissediyordu. Bu yüzdendir ki uyumak için bile vakit kaybetmiyordu. Bu kaçınıcı hikayeydi sayamıyordu bile. Yüzü sararmış, elleri titriyor fakat asla bırakmıyordu yazmayı.

- Annesi ölmüş bir çocuğun ıstıraplarını anlat.

- Çok karamsar.

- O zaman balonlarıyla oynayan mutlu bir çocuk.

- Fazla iyimser.

-Evlениp sonsuza kadar mutlu olan bir çift?

-Klişe.

Ulaşılmayanın peşindeydi. Bunları yazamazdı. Günlerdir uyumamasından mı yoksa ağzına bir lokma almayışından mı nedir fenalaştı. Dışarı çıktı. Hava yağmurluydu. O çok sevdiği toprak kokusunu yeniden içine çekti. Uzunca yürüdü. Geçen zamanı algılayamıyordu. Her şeyin sonundaydı. Hissediyordu. Henüz hikayesini yazamamıştı. Sona gelmiş olamazdı. Yazdığı hiçbir hikayesini beğenmeyişi sonun gelmesinden korkmasından mıydı? Hepsini sonunun geleceğini bilerek yazmıştı. Sonunu getirecek kadar sağlam bir hikaye yazamamıştı. Yere yığıldı. Vücudu direnemeyecek kadar güçsüzdü. Son zamanlarında -belki de hayatında ilk defa- edindiği dostu çöktü yanına. Saçma bir efsaneye inanan çılgın bir çocuk. Son nefesini onunla vermişti.

Onun öldüğü yerde bir gökkuşağı belirdi. Yıllarca gökkuşağının sonundaki hazineyi merak etmişti çılgın çocuk. Buradaydı işte. Asıl hazine oydu. Yaşamında anlayamamış ama sonunda bulmuştu onu. Yüzünde ince bir tebessüm, kalbinde hayal kırıklıkları ve asla yazamadığı hikayesiyle karşısında duruyordu.

SÖYLEŞİ:

TUTKU NAZ ÇELİK - ECEM NUR DİLEK

**Bir İncir Ağacından Hallice
DEVRİM HORLU****Kendisi için kimdir Devrim Horlu?**

Hayata, doğaya ve edebiyata karşı sürekli aç bir insanın iştahı ile bağlı, nezaketi önemseyen ve gülümsemeyi ihmal etmeyen bir insan diyebilirim sanırım kendim için.

Şiir yazmaya başlamanız nasıl oldu?

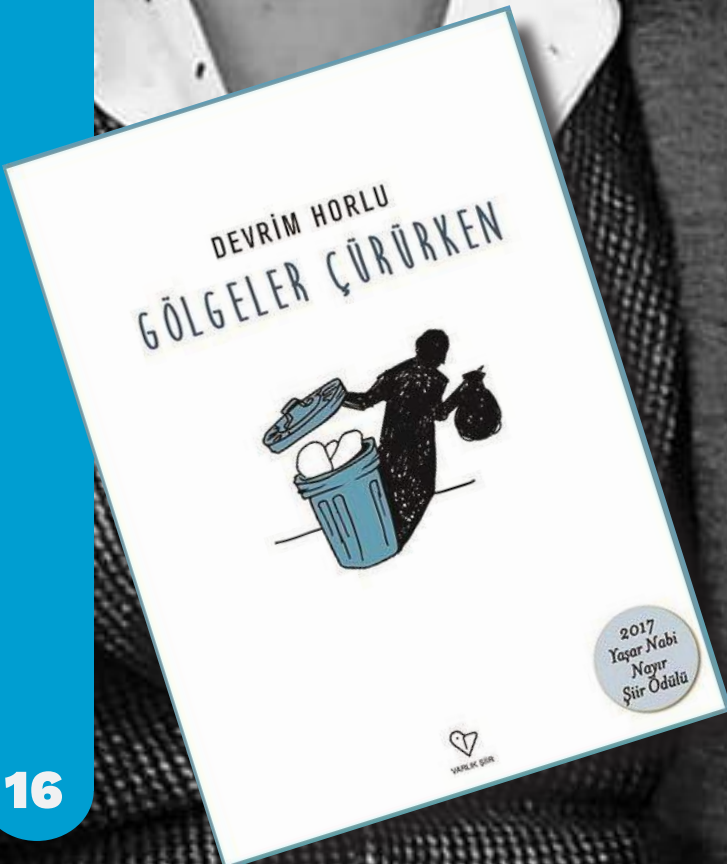
O dönem yazdığım şeye şiir demek zor olsa da sanırım yazma serüvenim ben henüz ilkokul öğrencisiyken yaşadığım mahalleye taşınan Deniz isimli arkadaşına aşık olmamla başladı. Deniz sarışın mavi gözlü bir arkadaşta. Çok güzel, neşeli bir kız çocuğuydu. Ben tutuk bir çocuk olduğum için aşkıma sarı saçların, mavi gözlerin havalarda uçuştugu şeyler yazarak yaşadım. Sanırım şiir o noktada başladı benim için.

Sizin için okumak mı daha keyif verici yazmak mı?

Keyif demek okumak benim için. Yazma süreci sancılıdır. Can sıkıcı, bunaltıcı bir hâl alabilir çoğu zaman. Yazmanın keyfi eser tamamlanınca alınıyor sanırım. Okumak ise çok büyük bir konfor. İstedığınız yerde ve kendi seçtiğiniz bir kitabı okumanız mümkün. Üstelik kitap mutlaka para harcanarak yapılan bir şey de değil. Gidersin kütüphaneye ve kitabını alır okursun. Okumak daha keyifli.

Kefene sarıldıktan sonra unutulma korkusuyla edebiyata adım atmışsınız, şiirinizi besleyen de bu korku mu yoksa zamanla şiir farklı hislerden mi doğmaya başladı?

Canlıların temel dürtülerinden biri dünyaya ondan bir şey kalmasıdır. Üreme ihtiyacı bu temel dürtüye dayanır mesela. Sanatçı da bu ihtiyacı yaptığı eserle gidermeye çalışır. Öldükten sonra unutulup gitmek hep korkunç gelir bana. Elbette bu tek başına üretmek için yeterli değil. Sadece yazma isteğini tetikleyen bir şey. Yetkinleşmeye başlayan üretim kendine başka misyonlar edinir ister istemez. İnsanlara, edebiyata bir katkı sağlamak ister yazan kişi. En azından ben isteyenlerdenim, diyebilirim.

İlham geldiği an kalemi çıkarıp yazar mısınız yoksa yazmak için saatler gerektiren uzun uğraşlar mı verirsiniz?

İlhama inanmam. Yazmak, yeteneğin yanında disiplinli bir çalışma gerektirir. Yazma sürecim uzun sürer genel olarak. Sürekli şiir yazan bir insan değilim zaten. Otuz yaşına geldim ve sadece bir kitabım var. Benim yaşıma gelmeden onlarca kitap yazan insanlar var. Sanırım iş onlarda ilham yolu ile ilerliyor. Metin üzerinde yeteri kadar çalışsan bir şair ya da yazar kısa sürede çok fazla ürün koyamaz diye düşünüyorum.

Şiirin demlenmesine müsaade ettiğinizi söylemişsiniz, Devrim Horlu'nun şiiri nasıl demlenir?

Şiir son halini aldıktan sonra hayatıma devam ederim. İşlerimle, dostlarımla, kendimle ilgilenirim. Okurum, yürüyüşlere çıkarım, oyun seyredirim, sinemaya giderim. Haliyle bir şekilde zaman geçmesine müsaade ederim. Daha sonra metne tekrar dönüp bakınca bir başkası olarak okurum yazdığım şeyi. Bu bir başkası olma hali süreklilik gösterir. Yaşadığımız sürece aynı kalmayız. İşte o bir başkası haline geldiğim vakit bazı kusurlar görürüm mutlaka şiirde. O kusurlar üzerine çalışırım ve o şiir yazılmış olur benim için. Süreç genel olarak böyle işler.

Hiç yazdıklarınızı yalnızca kendinize saklamak istediniz mi?

Hayır, ben paylaşmaya inanırım. İnsan kendinde güzel olduğuna inandığı şeyi insanlardan esirgememeli diye düşünüyorum. Söz gelimi bir üzüm ağacınız var. Eşsiz siyah üzümler veriyor ve sizin tüketemeyeceğiniz kadar çok. Salkım salkım üzüm neden çürüsün dalında? İnsanlarla paylaşmak gerek.

Edebiyat dışında ilgilendiğiniz bir sanat dalı var mı?

Müziğe merakım var. Sadece merak elbette. Bağlama ve bir cura çalıyorum. Çok iyi sayılmam ama bana yetecek kadar. Onun dışında fotoğraf çekmeye çalışıyorum. Resim çizemem ama iyi resim benim bakmaktan çok haz aldığım bir şeydir. Önceden üç yıl kadar tiyatro eğitimi aldım. Daha sonra konservatuvarı kazandım ancak bırakmak zorunda kaldım. En profesyonel ilgilendiğim alan tiyatro oldu edebiyat dışında. O, beni çok beslenmiştir.

Size ışık tutan şair ve yazarlar kimler?

Nazım Hikmet, Orhan Veli, Oktay Rifat, Metin Altıok, Gülten Akın, Ahmed Arif, Sennur Sezer, Didem Madak, Ahmet Erhan. Daha çok ama şair olarak bu isimler yeterlidir sanırım. Yazar olarak Sait Faik Abasıyanık, Shakespeare, Haldun Taner, Cervantes, Yaşar Kemal, Kafka, Orhan Kemal, Victor Hugo, Vüs'at O. Bener, Dostoyevski, Füzûzan, John Fante, Sevgi Soysal, Richard Brautigan, Aziz Nesin, Jack London.

Modern şiir hakkında düşünceleriniz neler?

Şiir artık dilin imkânlarını sonuna kadar kullanabileceğimiz bir alan buldu diye düşünüyorum. Bu imkâna sırt çevirmeyen şairlerin yeni ve güçlü bir şiire giden yolu açacağı kesin. Lirik şiirde de deneysel şiirde de çok kuvvetli şairler var. Genel olarak hep şiir öldü vs. gibi söylemler duyarız ancak ben sıkı takip eden biri olarak coşku ile yaşadığını söyleyebilirim.

Genç şairler için önerileriniz var mı?

Temel önerim: çağdaş şiiri takip etmeleri ve kelime dağarcıklarını olabildiğince geliştirmeleri.

Bu güzel söyleşi için size çok teşekkür ederim.

EYLÜL SEZER

KAVGA VE KAOS

Bazı anlar onun için katlanılmaz olurdu. Böyle anlarda beynin bir köşesini kemirmeye başladığı hatıraların zamanla gömülmüş hayaletleri ve kurtulmak istemiyle hızlanırdı kalp atışları. O anlarda daha önceleri anlamsız gelen pek çok şey artık sanki tüm hayatı boyunca bunlara kendini adamışçasına anlamlanırdı. Ve işte en çok böyle anlarda öfkelenirdi. Aman ya Rabbi hem de nasıl öfkelenirdi! Sağ bacağından başlayarak mide boşluğuna oradan göğüs kafesine sonra da yemek borusuna gidip oraya yerleşen bir hareketlilik tüm vücuduna zuhur eder, yüzünde körlerin bile görebileceği bir memnuniyetsizlik ifadesi yaratırdı. Eğer insan içindeyse ayıp olmasın diye zaman zaman bu ifadeyi kendinden söküp atmak ister fakat göz bebeklerinin içinde büyüyen parlak bakışlardan bir türlü kurtulamazdı. Yine böyle zamanlarda kalabalıkların içine karışmak, sokaklarda koşmak, bulduğu her insanı sarsmak ve “Yeter artık! Durun, yeter!” diye haykırmak isterdi. Bazen bu arzuya karşı koyamayacak gibi olsa da bacaklarında derman bulamaz, yine de göğsünün içinde harlanarak yanmayı sürdüren ateş hiç sönmeyecekmiş gibi hissettirirdi.

Dünya çıldırmıştı. İnsanlar, hayvanlar, binalar, araçlar, her şey, her şey, belki de hayatın ta kendisi sürekli bir kaos oluşturuyor; birbirine karışan uğultularla beynini dolduruyordu. O da inatla her yeni günde bu uğultuları netleştirmeye uğraşıyor, süreklilik gösteren

kaosa sürekli bir kavgayla cevap veriyordu. Doğrusu kavgasının kiminle ve ne için olduğunu bilmiyordu. Bilmesine de gerek yoktu. O sadece göğüs kafesinin tam ortasında canlanıp kanına karışan, ruhunu cayır cayır yakan o alevlere güveniyordu. Tüm dünyaya kafa tutabilecek kadar celalli olduğunu açığa çıkarmak için davası uğruna ettiği kavgayı herkese göstermek için deliriyor, beceremedikçe daha çok öfkeleniyordu. Ancak dakikalar sonra öfkesi yalnızca bacağındaki kasılmalar halinde kendini gösteriyor, pasif agresif tavırlar sergilemesine sebep oluyordu.

Neden sonra bilinmez, serin esen bir rüzgârla, sokakta duyduğu bir melodiyle yahut yapılan bir espriyle eski haline döner ve tüm bu sinir harbine neden olan kaosu oluşturan insanlar gibi davranmaya başlardı. Yüzeysel sohbetlere dahil olur, hafif kahkahalar atar, hiç almayacağı şeylerin fiyatlarına bakıp hayıflanır, iyi gününde tanımadıklarına selam bile verirdi. Gündelik işlerini halledip biraz da inanılmaz bir gürültü ile yanından akıp geçen insanların canlandırdığı gri kaldırımlı caddelerde avare avare dolaştıktan sonra evine döner, tek göz odalı dairesinde yattığı yerlerde ağır vücudunun izi çıkmış yatağına uzanır ve uyumaya çalışırdı. Bu an geldiğinde beynine çeşitli fikirler art arda doluşur, akla hayale gelmeyecek teoriler üretir, şeylerin çılgınlığıyla bir kez daha hayrete düşer, ve birinin – çoğu

zaman bu kendisi olurdu- iç içe geçmiş sorunların ve abuklukların oluşturduğu kaosu durdurmazsa olabileceklerle ilgili türlü senaryolar düşünür, ani bir şekilde ama daha önce kimsenin sahip olmadığı kadar yoğun bir kararlılıkla davasının ne olduğunu bulacağına ve kendini adayarak onun uğruna sonuna kadar kavgasını vereceğine dair yemin ederken göz kapakları yavaş yavaş beyindeki kalabalığı örtmeye başladığında içinde bir huzursuzlukla uyurdu. Uykuya dalmadan hemen önce “Yarın.” derdi “Hemen yarın bu çılgınlığı durduracağım.” Ne ertesi gün olduğunda onu kulağının dibinde vızıldayan bir sivrisinek gibi rahatsız eden hayatın kaosunu bitirmek için harekete geçer ne de belki de asıl çılgının kendisi olabileceğini aklına getirirdi. Ertesi gece hiçbir şey yap(a)mamanın verdiği vicdan azabı ve düş kırıklığıyla yatağa girer ve yine tutmayacağını içten içe bildiği halde kendine yeni sözler verirdi. Bu böyle bir süre daha devam etti. O yine kim tarafından oluşturulduğu bilinmese de yeryüzünde bir şekilde var olan kaosu gördüğü için kendini özel biri zannetti, ondan uzak durmaya sonrasında da onu durdurmaya çalıştı, durduramadıkça sinirlendi, sinirlendikçe daha çok hırslandı ve gerçekleştirmeyeceği sözler verdi durdu. Fakat hayat bu, şaşırtmayı sever. Bu sefer bir kısır döngü içinde sıkışıp kalmış olan onun aşına olduklarından farklı bir an geldi. Heveslerinin ümitsizliğe ve hırslarının çaresizliğe dönüştüğü bir anda kavgasından vazgeçti. Çünkü anlamıştı, haddinden fazla büyüttüğümüz bu mavi yuvarlak, dönmeye devam ettikçe üzerinden kaos da kavgalar da eksik olmayacaktı.

RİFAT GÜNDAY

RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -2 (BUDAPEŞTE - ESTERAGON)

RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -2 (Budapeşte – Estergon)

Bilim, Tarih ve Kültür Projeleri kapsamında Balkan-Avrupa güzergâhına doğru, Eskişehir'den otobüsle başlayan yolculuğumuz; Filibe-Sofya-Niş üzerinden Belgrad'ı gözlemleyip konakladıktan sonra uçsuz bucaksız Macar ovalarını kat ettikten –Macar gümrüğünde 4 saat sıra bekledikten- sonra Budapeşte'ye ancak akşamüstü ulaşabildik.

19. yüzyıl eseri olan “Zincir Köprü” Budapeşte köprülerinin en heybetlisi. Genişliği 1 km'ye yaklaşan Tuna'ya o zamanki teknolojiye göre asma köprü yapılamadığından “suya batan iki ayakla” Tuna geçilmiş. Diğer köprü olan yani yeni köprü ise Elizabeth Köprüsü'dür. Elizabeth köprüsünden geçerek sol tarafta yükselen Gelert Tepesi'ne yöneldik.

Gelert Tepesi takriben Tuna seviyesinden 200 metre yükseklikte. Bu nokta Budapeşte'ye hâkim bir yer ve kale kalıntıları var. Ancak bu kale kalıntıları Osmanlı Dönemi'ne ait değil. Burada iki sembol var. Birincisi Habsburg hegemonyasından kurtulmalarını simgeleyen yapı, diğeri de Sovyet baskısından kurtuluşu simgeleyen özgürlük anıtydı. Buradan muazzam Tuna ve ortasında bulunan Magaret Adası'nı ve zarif sivri kuleli binalarıyla alacakaranlık yeşillikler içindeki alışveriş caddelerinden biri olan Vaci Utca Bulvarı'na uğradık. Yaklaşık 1,5 km uzunluğunda, Budapeşte dokusuna uyumlu 18. Yüzyıl mimarisine ait büyük binaların bulunduğu, dünya markaları satan mağazaların yanında birçok kafe, restoran ve hediyelik eşya mağazaları var. Yani alışveriş-dinlenme mekânı ve yürüyüş güzergâhına dönüşen tam bir turistik bulvar.

Budapeşte programımıza akşam tekne turuyla devam ettik. Budapeşte dediğimiz şehir aslında Peşte ve Buda şehirlerinin birleşmesiyle oluşmuş. Tuna'nın güneyinde kalan şehir Peşte, kuzeyindeki şehir ise Buda. Tuna kıyılarındaki muazzam ve zarif Macar mimarisi örneklerini (Gotik Uyanış Dönemi) gece ışıkları altında öğreniyoruz. Parlamento binasının 19. Yüzyılda yapıldığı ve Avrupa'nın 3. Büyük parlamento binası olduğu aklımızda yer ediyor. Buda kısmına yani Budin Kalesi'ne geçiyoruz. Budapeşte manzarasını ikinci kez tepeden panoramik izliyoruz. Buda kalesine çıkarken bizi sivri kuleleriyle Gotik tarzda “Balıkçı Tabyası” karşılıyor.

Kalede Avusturyalı Habsburg Hanedanı'nın 19. yüzyılda yaptırdığı Kraliyet Sarayı'nda yer alıyor. (Saray 13. Yüzyıldan itibaren varmış ama birkaç kez yıkılıp yapılmış.) Saray yapıları içinde Budapeşte Tarih Müzesi, Macar Ulusal Galerisi ve Ulusal Szechenyi Kütüphanesi bulunuyor. Dikkat çeken yönü ise yarım kubbe ve kemerlerinin adeta Osmanlı mimarisinin izlerini taşıması. Kale merkezinde Matthias Kilisesi bulunuyor. Osmanlı Dönemi'nde camiye çevrilmiş, sonradan Avusturyalılar döneminde hasar görünce yeniden büyütülerek inşa edilmiş. Budapeşte'deki yapı mimarisinin Gotik ve Barok stillerinin yanı sıra Avusturya mimari etkisi de açıkça görülüyor. Buda Kalesi'nde bizim sokaklarımızda eskiden gördüğümüz Arnavut kaldırım taşları etrafında dizilmiş Gotik yapıları, Barok evleriyle geçmişe taşınan bir Orta Çağ kasabası görüntüsü veriyor.

Ünlü seyyahımız Evliya Çelebi'ye göre Budin'de 25 cami, 47 meşid, 12 medrese, 16 mektep, 10 tekke, türbe, 2 hamam, 9 han, 8 ilıca, 24 mahalle, 75 sebil, 3500 ev, 1 çeşme, 1 baruthane, 1 saat kulesi, 1 bedesten inşa etmişiz. Tabii ki bunlar Habsburglar tarafından yok edilmiş.

Budin'i, Kanuni Sultan Süleyman Mohaç zaferinden sonra fethetti (1526). Budin Kalesi'nin 3 metre genişliğindeki surlarından birkaç parçası kalmıştı. Burada Mohaç Seferi sunumumuzu yaptık. 1541'de kaleyi tekrar fethetmek zorunda kalmışız. 2. Viyana Kuşatması'nda bozulan ordumuzun küçük bir kısmı buraya gelebilmiş ve savunmaya katılmış. (Ordunun bir bölümü ise Belgrad'a ulaşabilmiş.) Budin eyaletimizin son valisi Abdurrahman Abdi Paşa 90.000 kişilik Nemçe Haçlı Ordusu'na tam 150 gün boyunca kısıtlı askerıyla direndi ve burada şehit olduğu yere defnedildi (1686). Kabrindeki şehadet taşı hala duruyor. Macarlar tarafından saygı duyuluyor Paşa'ya. Biz de hep birlikte Paşa'nın kabrinde saygı duruşunda bulunduk, dua ettik. Paşa'nın şehadet taşında: 145 yıllık Türk egemenliğinin son veziri Abdurrahman Abdi Paşa, bu yerin yakınında 1686 Eylül ayının ikinci günü öğleden sonra hayatının 70. Yılında maktul düştü. "Kahraman düşmandı, rahat uyusun!" anlamında kitabesi var. (Eski Türkçe ve Macarca) Aslında bu tarihin bir cilvesi iki dil de Ural-Altay dil grubundan, dili farklı ama kökeni aynı iki dil –ana yurtlar dışında- bir araya burada gelebilmiş.

Kale'den son olarak meşhur Topuz Kule'yi de görerek ayrılıyoruz. Budapeşte'deki kültürel etkinliklerimizi maalesef yarıda keserek; Kanuni'nin Budin Seferi'ne katılan ve 1541'de şehit olan Gül Baba'nın türbesini ziyaret edemeden Estergon'a doğru yola çıkıyoruz.

Estergon Kalesi, tarihimizde hakkında destanlar ve türküler söylenen ve Osmanlı-Avusturya savaşlarına sahne olan kaledir. Doğrusu Estergon burçsuz ve kulesiz haliyle bizi biraz hayal kırıklığına uğrattı. Ancak mevcut surlardan Tuna manzarasını yeniden görmek ve karşımızdaki Slovakyayı izlemek heyecan vericiydi.

EZGİ GÜNER

MEYUS*

* Üzgün, ümitsiz, karamsar ve kederli

Odamın en ücra köşesine sinmiş, yağmur damlalarının camdan süzülürken ahenk içinde dans edişini izliyorum. Elimde bir şiir kitabı var, okumuyorum ama sımsıkı tutuyorum işte. Şiir okumaktan çok, şiir yazmayı seviyorum. Ruhum anlamaktan ziyade anlaşılmayı istiyor. Yine de okuma isteğim yağmurlu havanın kasvetinden ve yaydığı hüzünden yavaş yavaş azalıyordu. Aslına bakılırsa benim de direnmeye gücüm yoktu. Hemen pes ettim. Herkesin hayal kurduğu, oturup bir şeyler okurken, bir fincan çay içerken sallandığı, çocukluğumuzun belki de ilk gençliğimizin yegâne hayali: sallanan sandalyeler! Annenizin, babaanneniniz ördüğü minik motifli battaniyesi bir koluna atılmış; yumuşak kare yastığın belinizi desteklediği, amaçsızca oturup sallandığınız, hüyalara daldığınız sandalyeler! Tam da böyle bir sandalyenin üzerinde dizlerimi karnıma çekmiş iki büklüm otururken bir ses duyuyorum. Bu ses uzaklardan geliyor. Nereden geldiğini anlamakta zorluk çekiyorum sonra yavaş yavaş yükseliyor bu ses. Yükseldikçe başımın ağrıdığını hissediyorum. Ağrıyı hafifletmek için avuç içlerimi şakaklarıma dayıyor ve hafifçe bastırıyorum. Alnımda soğuktan çatlamış ellerimin kremlenmeyi unutmuş sertliği var. Aklım ellerimin sertliğine odaklanmış olmasına rağmen, her seferinde farklı makamdan giren bu ses gittikçe yaklaşıyor ve o an anlıyorum ki zihnimdaki sağır edici bu orkestra bana konser vermekte kararlı! Sımsıcak yaz mevsimi geçmiş, Ahmet Haşim'in âşık olduğu tüm renklere sa-

hip kırmızısı, sarısı, kahverengisiyle güz mevsimi kapıma dayanmış, ruhsal bir takım çöküşlerimle zarar verdiğim zihnim seni düşünmekten yorgun düşmüş, bana sonbaharı anlatan bin bir notalı şarkılar çalıyordu.

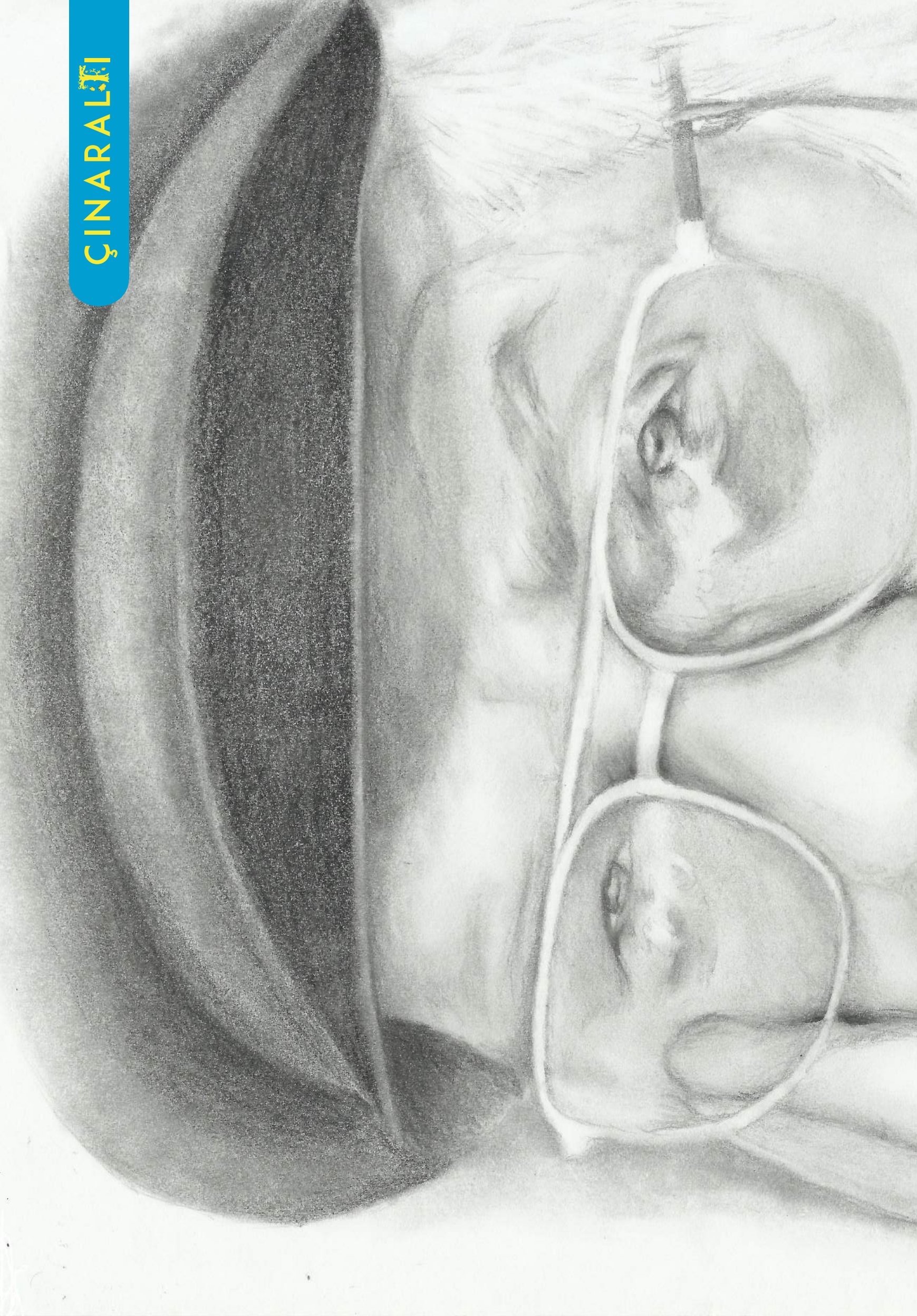
Saat gecenin dördü... Yağmurun dans sahnesinden çekilmeye pek niyeti yok. Uykumu geceye feda ettiğim bir takvim yaprağı daha... Hâlbuki ne kadar severdim uykuyu. Uyku fikri bile beni mutlu ederdi. Uykunun eksikliğinde aksi, çekilmez biri olur çevremdeki herkesi bezdirirdim. En iyi sen bilirdin bunu. O kadar iyi bilirdin ki geceleri bana anlatacak bir masal taşırdın ceplerinde. Sen anlattıkça masala dalar, diyarlar aşar, kahramanlarla nefes alıp verirdim. Yorulunca da uykuya daldım hemen. Biliyor musun, neredeyse otuz yıl önce anlattığın o masalı hala hatırlıyorum. Bana masal anlatmanı değil de yanımda olmanı seviyorum. Yani seviyordum. Şimdi masallardan da nefret ediyorum. Çocukları kandırmak, oyalamak için yazılan, hayatta hep iyilerin kazandığına inandırmak için uydurulan saçmalıklar olduğunu düşünüyorum. Gerçek hayatta iyilerin kazanmadığını anladıklarında tek seçenekleri kalıyor ellerinde: kötü olmak. Hepimizin olduğu gibi. Hiçbirimiz masallardaki kahramanlar kadar "temiz" değiliz. Hepimizin uğruna savaştığı "şeyler" ve karşımıza çıkan engeller var. Bu engelleri bizden başkasına zarar verip vermeyeceğini düşünmeden ortadan kaldırıyoruz. Aşmıyoruz, sadece ama sadece yok ediyoruz. Tıpkı benim yaptığım gibi. Sen benim karşıma çıkan engel olmamalydın.

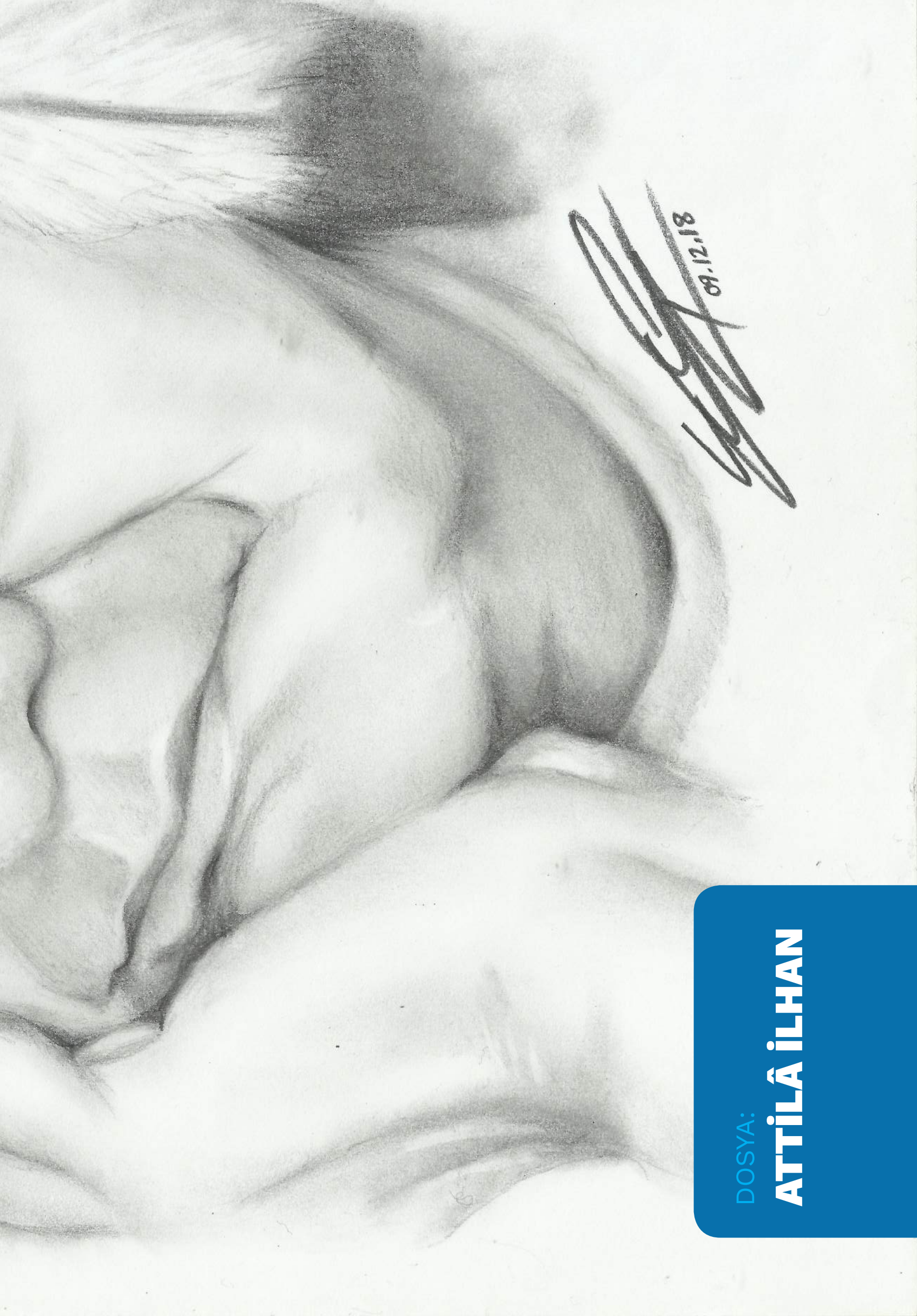
Ben kazanmıştım, sonuçlarını düşünmeden sadece kazanmaya odaklanmıştım. Ben kazanmıştım! Senin tek hatan bu mücadelede yer almandı. Zihninden silemediğim kişi olmayı sen seçmiştin. Belki de bu yanlış bir seçimdi. Hayatın seni zorladığı yanlış bir seçim... Belki de tüm suç hayatın kendisindeydi. Kim bilir? Tüm bu yaşananlardan sonra gülmeyi unuttuğumu hissediyorum. Sahi nasıl gülüyorduk? Neye ve niçin gülüyorduk? Hatırlayamıyorum. Gülmeyi unuttuğum gibi seni de unutuyorum. Yavaş yavaş siliniyor izlerin belleğimden ve engel olamıyorum. Toparlayamıyorum, şu her şeyi gün be gün saatle dakikasıyla kaydeden zihnimi toparlayamıyorum.

Korkuyorum, oluşacak boşluktan ve o boşluğu başkasıyla doldurmak istemediğimden korkuyorum. Yeniden başlamak... Her şeyi unutup yeniden başlamak... O kadar zor ki! Güçsüzüm, kırgınım, kırılğım... Yapamam! Ama sen olsan yapardın! Gözünü kırpmadan her şeyden vazgeçen sen, bunu da yapardın. Sana hayranlığım kendi gücüne inanmanla başlamıştı. Ben küçükken hep şöyle derdin: “Her şey bir insanı sevmekle başlar. Doğru ya da yanlış olduğunu düşünmeden sev.” Anne sevgisini hiç tatmamış, bir şaire göre yolun yarısını çoktan geçmiş biri için de geçerli miydi bu? Aslında cevabı duymak istediğimden de emin değilim. Belki evet, belki hayır. Artık çok geç. Ne insanları sevmeye ne de hayatı anlayıp anlamlandırmaya gücüm yok. Sanırım vaktim de yok. Bazıları için vakit otuz altısında doluyordu, benim içinse saat beşi vurduğunda vakit çoktan dolmuştu.

ÇINARALTI

[Handwritten signature]
09.12.18

DOSYA:
ATTILÄ ILHAN

ECEM NUR DİLEK

KAPTAN ATILÂ İLHAN VE YAŞAMANIN BİR DÜMENİNİ BULMAK

Yaşadığı dönemi bütün kesitleriyle, bütün sanat dallarında vermeye çalıştığını söyleyen Attila İlhan; unutulmaz şiirleriyle olduğu kadar romanları, denemeleri ve senaryolarıyla da dönemine başarıyla tanıklık etmiştir. Sinemanın ve televizyonun güçlendiği günlerde, yazdıklarına sinema tekniklerini de katmış; dolayısıyla şiirsel olduğu kadar sinematografik ve dinamik romanlar yaratmıştır.

Benim için Attila İlhan'ın en etkileyici romanı, ilk romanı olan Sokaktaki Adam'dır. "İnsan hayatından neden memnun olmaz? Sıkıntıları olur. Ekmek sıkıntısı, geçim sıkıntısı, şu veya bu. Adam sıkılır ve niye sıkıldığını bilir. Benim param var, karnım doyuyor, sorumsuz yaşıyorum. Hiçbir şey umurumda olmadığı için, sıkılacak şeyim yok; yine de ölecekmişim gibi canım sıkılıyor... Bir şeyler yapmalıyım. Muhakkak! Fakat ben daima bir şeyler yaptım. Tahsilimi terk ettim. Askerlik ettim. Aşık oldum. Vazgeçtim. Kamarot oldum. Kaçakçı oldum. Hep "bir şeyler yapıp kurtulmak" için. Netice ne oldu? Hiç! Yine canım sıkılıyor. İstanbul'a gelmeden, İstanbul'dan uzak olduğum için sıkıldığımı sanıyordum. Şimdi İstanbul'da, Beyoğlu'nun süslü ve gösterişçi kalabalığı arasındayız. Bu defa, buraya geldiğim için sıkıldığıma eminim." diyen başkarakter Kamarot Hasan'ın gözünden ne istediğini bilmemenin bunalımını, umutsuz bir öfkeyi, kişinin kendisine ve topluma yabancılaşmasını görüyoruz.

Edebiyatta ve sanatta yeniliğin, tarifi bozarak değil var olanın üzerine eklenerek olacağını savunan Attilâ İlhan bu romanında "découpage" denilen bir sinema tekniğini kullanarak olayların gerçekten de bir film gibi görülmesini sağlamıştır. Bu teknik, romanda iç içeymişcesine verilen olaylar örgüsü arasında birini diğerlerinden koparma şeklinde uygulanmıştır. Eski eşi Bicket İlhan tarafından filmi de çekilen

Sokaktaki Adam, çekenlerin "Zaman zaman senaryoyu bırakıp romandan çektik." diyecekleri kadar sinematiktir. "Bir yaprak on sayfada yere düşüyor Yaşar, bunu yazma." diyerek Yaşar Kemal'i kızdırdığını söyleyen Attila İlhan'ın romanında, tasvirler kısa fakat göz önünde kolayca canlandırılabilir kadar çarpıcıdır. Bu yüzden de roman hareket halindedir, olaylar sürekli olarak akar. Olay ağırlıklı romanlarda psikolojik tahlillere girmek zor gibi görülse de Attila İlhan bu zorluğu şiir diliyle aşar. Kendisi bu konuda bir örnek olarak yalnızlığın sayfalarca anlatılabileceğini fakat "kesik bir kol gibi yalnızlık" dediğin zaman, artık başka bir şeye lüzum olmayacağını söyler. Sokaktaki Adam'da da karakterleri kısa ve şiirsel ifadelerle tanıtır.

Türk romanında ilk defa farklı anlatıcılar kullanması da Attila İlhan'ın romanını ön plana çıkarır ve karakterlerini güçlendirir. Sokaktaki Adam'da roman Hasan'ın arkadaşı Kamarot Yakup'un anlatımıyla başlar. Hasan'a göre daha cahil ve halktan biri olan Yakup'un gözünden olayları tüm saflığıyla görürüz. Hasan'ın anlatımı ise tıpkı iç dünyası gibi daha karmaşıktır. En az Hasan ve Yakup kadar yer tutan üçüncü anlatıcı ise Sokaktaki Adam'dır. Sokaktaki Adam'ın olaylarla doğrudan bir ilişkisi olmasa da Hasan'ın bir türlü bağlanıp bağdaşamadığı memleket gerçeğini, halkı ve sorunlarını temsil eder.

Sokaktaki Adam'dan sonraki romanı Zenciler Birbirine Benzemez çok daha toplumsal ve siyasidir. İçinde yetiştiği topluma ait olamama duygusu içerisinde bocalayan Mehmet Ali'nin Paris'e gidişi ve kaldığı otelde farklı ülkelerden muhalif kişilerle tanışmasıyla başından geçenleri anlatır.

"Artık düşünmüyoruz, sadece kızıyoruz. Asabımız bozuldukça bozuluyor. Parasızlığımız, simsiyah bir hava boşluğu dehşetiyle, çepeçevre bizi sarı-

yor. Yalnızlığımız sonra. Bir gurbet şehrinde, yakın bir kışın buzlu, pırıl pırıl tehtidi altında, yarı aç yarı tok yaşayışımız. Yoksulluğumuz. Tereddütlerimiz. Daha, neler neler! Yalnız bir şey, bir tek şey, bize bir heyecandır veriyor: Ne olursa, ne geçerse geçsin, geçecek olsun: Yaşıyoruz! Bunlar: Bu sıkıntılar, kayıtlar, sorular yaşadığımızın birer kanıtı değil midir? Gerisi? Gerisi kafamızı sokacak bir çatı ile günde bir öğün zıkkımlanacak bir şey bulmaktan ibaret...”

Karakterlerin paylaştıkları şüpheler, yalnızlık ve yoksulluk ön plana çıksa da Mehmet Ali'nin kendinden biz diye bahsederek konuşmasıyla, kopuk bir şekilde anlatılan rüyalar ve gerçeğin karışımıyla ve yine kısa ama güzel ve net tasvirlerle romanın toplumsal yanı olaylarla oldukça güzel harmanlanmıştır. “Kitap, ‘soğuk savaş’ın en belalı döneminde yazıldı, yayınlandı. Çok ikircikli bir sorunu tartışıyordum. Romanın kahramanı, İstanbul’daki ve Paris’teki ‘solcu’ çevrelerle düşüp kalkıyor, bunlarla ilişkilerini ve tartışmalarını anlatıyordu, her şeyi olduğu gibi yazmak, romanın yayınlanmasından vazgeçmekle eşitti. Bu bakımdan, içeriğine hafif flu bir hava verdim... Hernandez, Marie-te, Hilde, Zevilla, Lale, Ecvet, Sabiha vb. kuşkusuz başka isimlerle, başka bir yaşama kesiti içinde tanıdığım kişilerdi. Mehmed-Ali, gerçekte varolan birkaç kişiden süzdüğüm bir bileşim; onun küçük burjuvadan çok, işçiye yakın toplumsal sınıfsal kökeni, sorunlara başka bir açıdan yaklaşmama fırsat verdi.” der Attila İlhan bu romanı hakkında.

Bir sonraki romanı Kurtlar Sofrası da çok fazla karaktere sahip olması, günlere ayrılan bölümleri ve hızla akan olaylarıyla sinematografik bir romandır. 1950liler Türkiye’sinde gazeteci Mahmut’un başından geçenlerle dönemin toplumsal sorunlarına tanık oluruz. Herkesin kendi çıkarını sömürdüğü bir toplumda ulusal bir devrim olan ihtiyacı anlatan roman, son cümlesiyle özetlenebilir: “Memleket bir kurtlar sofrasına döndü mü isyan haktır.”

Bu üç romanıyla oluşturduğu üçlemenden sonra, serideki tüm romanların girişine “Bu kitapta anlatılanların gerçek kişilerle ve olaylarla hiçbir ilgisi yoktur. Onları ben, büyük bir aynanın içinde gördüm. Üstelik ayna dumanlıydı ve olmayan bir şehirde geziniyordu.” notunu düşüğü, nehir roman şeklindeki Aynanın İçindekiler serisi gelir. Serinin ilk romanı Bıçağın Ucu’nda 27 Mayıs İhtilali öncesi sosyal ve siyasi olaylar anlatılır. Romanda bir yandan içinde bulunan zamandaki olaylar akarken bir yandan da karakterlerin yakın geçmişten uzak geçmişe doğru geriye dönüşler şeklindeki anlatımıyla geçmiş zamanları izleriz. Bu geriye dönüşlerle hem karakterlerin yaşadıkları olaylarla kişisel olarak şekillenişini hem de toplumun değişimini görmek mümkündür.

Aynanın İçindekiler serisinin sonraki romanlarında da aynı geriye dönüş tekniği kullanılarak Türkiye’nin farklı dönemleri anlatılır. Attila İlhan bir yandan bu seriyi siyasi olayları yorumlarken bir yandan da eşcinselliği, Türk edebiyatında ilk kez “suç olmayan bir insanlık durumu” olarak resmettiği Fena Halde Lemana ve Hacı Hacı Vay romanlarını yayımlar. Yayımlandığı dönemde büyük tartışmalar yaratan bu romanlarda Attila İlhan, olay odaklı sinematik romanlarının aksine derinlemesine kişiliklere ve ilişkilere odaklanır.

Romanları farklı konularda yazılsalar da hepsi bir köşesinden yalnızlığı, yabancılışmayı, tereddütleri ve pişmanlıkları barındırır. Somut ve derin karakterleri, imgesel anlatımı, sürükleyici kurguları ve yaratıcı teknikleriyle başarılı bir yazar kimliği olan Attila İlhan “Ben hiç kötü bir adam sayılmam. Yalnızım belki. Belki şaşkınım. Belki ne yapacağımı bilmiyorum. Fakat kötü değilim. Sadece, yaşamak zorlaşıyor ve birçokları gibi ‘bir dümenini’ bulamıyorum.” der Sokaktaki Adam’ın sesinden. Ben de belki yalnızım şimdi, belki ne yapacağımı bilemiyorum ve Kaptan’ın cümleleri ellerimin arasında, yaşamının bir dümenini bulmayı umuyorum.

NESLİNUR SAKÇI

SOKAKTAKİ ADAM

Attila İlhan'ın ilk romanını 24 yaşında yazdığı söylenir, bazılarına göreyse 18'inde başlamıştır. Zenciler Birbirine Benzemez ve Kurtlar Sofrası eserleriyle birlikte bir üçlemeyi oluşturur. Roman, Attila İlhan'ın eski eşi Biket İlhan tarafından 1955'te filme çekilmiştir.

Attilâ İlhan romanın 1953 yılındaki ilk basımında ön söze şunları yazmıştır:

"... Sokaktaki Adam'da hareket ögesini, psikolojik ögeyi, romantik ögeyi tıpkı senaryoda olduğu gibi dengeli olarak kullanmaya çalıştım ve gerekli gördüğüm yerlerde hareketi planlara ayırdım, hatta decoupage yaptım. Bence yirminci yüzyılın romancısı, okuyucusunun bir sinema seyircisi olduğunu bir an bile aklından çıkarmamalıdır. Bu yönden baktınız mı Sokaktaki Adam sinematografik bir romandır. İşleme iyice sindirilmiş, söylev ya da monolog olarak değil, hareket ve eylem olarak deyimlenmiştir."

"... ve seni Bâbil'den öte götüreceğim..."

Her kesitinde farklı bir anlatıcıyla okuru etkisi altına alan roman adeta bir film gibi, başladığınızda içine çekiliyorsunuz ve bittiğinde etrafınıza hayretle bakıyorsunuz. Hasan neyi istemediğini bilmekte, fakat neyi istediğini bilmemektedir. Üniversitedeyken -Bâbil'deyken- böyle bir ortama daha fazla katlanamayacağının farkına varır. Kendini denizin davetkâr ama bir o kadar da hırçın dalgalarında bulur, gemilerde çalışmaya başlar. Arkadaşı Kamarot Yakup'la birlikte kaçakçılık işine bulaşırlar ve bu sefer onları İstanbul'da para değil, macera dolu günler beklemektedir.

Hasan iç sıkıntılarıyla boğuşmakta, kendini hiçbir yere ait hissedememektedir. Mutsuzluğu ve bulunduğu ortamdan kurtulma isteği ön plandadır. Hasan'ın çevresini sorgulamasına ve kendini etrafındakilerle uyum içinde hissetmemesine tanık oluyoruz:

"Ya da, bir sinek olsaydım. Bütün ötekiler gibi bir sinek. Ufak tefek sıkıntılarına rağmen, herkes mutlu oldukça, ben de olacaktım. Herkes nasıl mutlu olur? Lâf mı bu? Mutlu olmak, ya-

kınmakla yetinmesini bilmek demektir. Kalem şefi, her gece böyle yakını ve ertesi sabah mutlu uyanır. Ben bunu bir türlü öğrenemedim. Belki öğrensem içim rahat edecek. Fakat nasıl öğrenmeli? Ne türlü? Bazı bazı, her genç adam gibi; bir ev, bir kadın, bir çocuk hülyasına kapılıyorum. Bütün öbür sinekler gibi, bir sinek olmak hülyasına."

Kendisini diğer insanlardan soyutluyor, yalnız bir adam Hasan. Kaçakçılık işiyle ilgili aradıkları kişiler telefonlarını açmayınca Yakup'la zamanlarını İstanbul'un sokaklarında geçiriyorlar. Hasan tanıştığı İsveçli bir adamın söylediklerini anlatıyor ve adamın söylediklerine şimdi hak verdiğini belirtiyor:

"— İnsanların hepsine dikkatle bak, diyordu, hareketlerine dikkat et. Tehlikedeki hayvanlar gibi hareket ediyorlar. Bir hayvan tehlike ile karşılaştı mı, gözü hiçbir şeyi görmez. İşin tuhafı, insanlar tehlike ile karşılaşmadan, gözleri hiçbir şey görmüyor. Kurtlar gibi, birbirlerini parçalıyorlar."

Kaçakçı adamlara ulaşıyorlar sonunda. Hasan'ı Meryem adında bir hayat kadınıyla görüştürüyorlar ve başta hoşlanmasa da onunla bir süre birlikte oluyor. Akşam Meryem'le yeni açılan Ordarado'ya gidiyorlar, ikisinin de önceden tanıdığı bir adamla karşılaşıyorlar. Selami yanlarına gelip konuşmaya başlıyor ve Ayhan diye birinin lafı açılıyor. Meryem bir adamdan bahsettiğini düşünüyor ama yanılıyor. Hasan aniden değişiyor, kısaca cevap veriyor. Sonradan öğreniyor Meryem, bu Ayhan dedikleri bir kadın, daha doğrusu fakültede bir öğrenci. Hasan'la bir geçmişleri var.

Hasan acı çekiyor, fakültede tanışıp âşık olduğunu kızın -Ayhan'ın- lafı açılınca deliye dönüyor. Meryem, "— Git, diyor, onu, diyor, gör, diyor, yoksa gebereceksin." Hasan karşı çıkıyor ama fakülteye, Ayhan'a gidiyor.

Bu kesitten sonra Hasan'ın anlatımı kafa karıştırıcı bir hal alıyor ve okurken anlam karmaşası yaşayabiliyoruz. Bir an Ayhan'la konuşuyor, sonra Antonio onun eksik bir İsa olduğunu

söylüyor. Hasan bazı şarkı sözlerini tekrarlıyor ve sözlerin semboller olduğunu fark ediyoruz. Marsilyalı Rose-Marie'nin sesi yankılanıyor," On trouve des gens bizarres." Bu cümle Hasan'ın sıkıntılı anlarını temsil ediyor. Aniden bir okul bahçesine gidiyoruz, 'haydi peri kızı' şarkısını çocuklar söylüyor. Şarkı aslında Ayhan'la ayrılımalarının düşüncesi. Konuşmalarını Ayhan anlatıyor:

"Kur'an'da değil, fakat galiba Tevrat'ta, şöyle bir cümle olacak: "...ve seni Bâbil'den öte götüreceğim." İşte benim için, bütün mesele bu! Bâbil'den öte gitmek. Kötü bir tabiatım var. Bâbil'den sıkılıyorum. Bâbil bana göre değil. Ötesi nasıl, bunu bilmiyorum. Fakat Bâbil'i istemediğim muhakkak.

Uykuda gibi: — Bâbil'den öte, diye, mırıldanıyorum: — Bâbil'den öte!..

- Dünya! diyor.
- Dünya! diyorum.
- Ayhan, diyor, seni sevdiğimi biliyorsun, diyor.
- Ya ben, diyorum, senelerce...
- Beni sev ve beni unut, diyor, sen Bâbil'desin...

Evet! Bunu bütün vücudumda, ruhumda hissediyorum: Ben Bâbil'deyim. Ahlâksızlıklar, dalavereler, karaborsalar, ihtilâller, hükümet darbeleri, iki yarımda, beygir cesetleri gibi çürüyorlar. Aşağılık ve kibar fahişeler, seviciler, puştlar; kumarbazlar, hırsızlar, teşkilâtli propagandalar, zehirli ağlarını geriyor. Ben bunların ortasındayım ve Bâbil'deyim."

Hasan'a göre Bâbil; Ayhan'ın bulunduğu ve insanların kıskançlık, hile, makam kavgası gibi iğrençliklerinin olduğu yer ve Hasan'ın tek isteği Bâbil'den gitmek. Son kez Ayhan'la görüşüyor Hasan:

"Apartmanlar ışıklı iskeletler, ya da canavarlar. Gözlerimiz, hüznü ve çocuk. İki üniversite öğrencisi, ya da bir it ve bir melek, bir kamarot ve akli başında bir kızcağız, ölüm ve hayat. Bâbil ve ötesi! *Adios Bambina!*"

NİSAN ÖZCAN

İMKANSIZ AŞKIN ŞAİRİ

Attila İlhan Türk şair, romancı, düşünür, deneme yazarı, gazeteci, senarist ve eleştirmen. Tam adı Attila Hamdi İlhan'dır. 15 Haziran 1925'te İzmir Mene-men'de dünyaya gelmiş, Türk edebiyatına önemli eserler bırakmıştır. Çoğu zaman yazdığı dizelerle dile gelen İlhan'ın şiirlerini; hayatını, duruşunu ve görüşlerini anlamadan kavramamız oldukça güç.

Attila'nın babası savcı Muharrem Bedrettin İlhan, annesi Emine Memnune İlhan'dı. Babası emekli olduktan sonra avukatlık yapmak için İzmir'i tercih ettiğinden ilköğretimini de Karşıyaka Cumhuriyet İlkokulu ve Karşıyaka Ortaokulu'nda bitirdi. İlhan edebiyatsever bir ailede büyümesinin bir getirisi olarak erken yaşta birçok eserle kaynaşmıştı. Böylelikle ilk yazma denemelerine de erken yaşlarda girişti. Birçok röportajında da ilkokul üçüncü sınıftan beri şiir, ortaokul birinci sınıftan beri roman yazdığını belirtmiştir. Liseye geçtiğinde ise denemeler yazmaya başlamış ve hedeflerini daha net belirlemişti. Şüphesiz lise hayatı İlhan'ın edebi kimliğine çok şey katmıştı fakat en önemlisi yazdıklarının, düşündüklerinin günlük hayatında nasıl karşılıklar bulduğunu da kavramasını sağlamıştı. Henüz İzmir Atatürk Lisesi'nin birinci sınıfındayken mektuplaştığı biz kıza yazdığı Nazım Hikmet şiiri yüzünden 1941 Şubatı'nda, 16 yaşındayken tutuklanıp okuldan uzaklaştırılmıştı. Üç hafta gözaltında kaldı, iki ay hapis yattı ve Türkiye'nin hiçbir yerinde okuyamayacağına dair bir belge alınca eğitim hayatına ara vermek zorunda kaldı. Danıştay kararıyla, 1944 senesinde okuma hakkını tekrar kazandı ve İstanbul Işık Lise-

si'ne yazıldı. Türkiye'de gözaltına alınan ilk lise öğrencisi Attila İlhan'dır. Bir Nazım şiiri, Attila İlhan'dan bedel olarak üç yıl almıştır. Fakat bir yandan da onun görüşlerini ve duruşunu daha da güçlendirmiştir.

Lise sonda amcasının kendisinden habersiz şiirini gönderdiği CHP Şiir Armağanı'nda, Cebbaroğlu Mehmed şiiriyle pek çok ünlü şairi geride bırakıp ikinci oldu. 1946 senesinde ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydoldu. Bu dönemde ilk şiirlerini "Yığın" ve "Gün" gibi dergilerde yayımladı.

1948'de ilk şiir kitabı olan Duvar'ı kendi imkânlarıyla bastı. Bu kitapta özgürlük, yurtseverlik, özveri, barış, insanlık temalarını ele alıyor; 2. Dünya Savaşı'nın gerilimini şiirlerine yansıtıyordu. Aynı sene Attila İlhan, okulu bırakıp Nazım Hikmet'i Kurtarma Komitesi'ne katılmak için Paris'e gitti ve bu harekette faal olarak yer aldı. Böylelikle Attila İlhan'ın hayatında ve şiirlerinde oldukça önemli bir yer kaplayan Paris dönemi başlamış oldu. Kendini, metropolü Türk şiirine sokan şair olarak tanımlayan İlhan'ın şehirlerinin arasına Paris de girmiş oldu. O yıllardan geriye ezberlediği Nazım şiirleri ve önemli el yazmaları kalacaktı. Bunun yanı sıra Paris yaşamı ve oradaki toplum daha sonraki eserlerinde yer alan birçok karaktere temel oluşturdu. 1950 'de Türkiye'ye geri döndüğünde de içinde bulunduğu toplumsal hareket sebebiyle başı sık sık polisle derde girmiş; bu durum ölüm, tehlike, gerilim gibi temaların işlendiği eserlerinde önemli bir rol oynamıştı. Sansaryan Han'daki sorgulamalar Attila

İlhan'ın hemen ilk şiirlerinde değil, "Bela Çiçeği" gibi eski günlerini andığı eserlerinde ortaya çıktı. Bu kitabın en ünlü şiirlerinden Aysel Git Başım'dan'ın Attila İlhan tarafından "imkansız aşkın şiiri" şeklinde tarif edilmesinin sebebi de o baskıcı ortamda mücadele eden bir şair ve ülkenin politik durumlarından uzak bir kadının yaşadığı aşkı anlatıyor olmasıdır. İlhan şiirleriyle tüylerimizi ürpertse de yazdıkları yüzünden birçok kez tutuklanmıştır.

1951 senesinde Gerçek gazetesinde yayımlanan bir yazısından dolayı soruşturmaya uğrayınca tekrar Paris'e gitti. Fransa'da geçirdiği bu yıllarda Marksizm'i ve Fransızca'yı öğrendi. İlhan 1950'li yıllarda Paris- İstanbul- İzmir üçgeni içinde hayatını sürdürdü ve adını Türkiye çapında duyurmaya başladı. 1952'de yurda dönüp Hukuk Fakültesi'ne devam etti fakat son sınıfa geldiğinde gazeteciliğe başlamasıyla beraber öğrenimini yarım bıraktı. 1953'te Vatan gazetesinde sinema eleştirileri yazmaya başlayan İlhan'ın sinemaya olan ilgisi eleştirilerle sınırlı kalmamış, birçok senaryoya da imza atmıştır.

Bu dönemde Attila İlhan; Seçilmiş Hikayeler, Kaynak ve Ufuklar dergilerindeki yazılarında Garipçiler'in karşısında yer aldı. 1954- 1955 senelerinde Mavi dergisinde bu akıma karşı eleştiriler yazdı ve Maviciler diye adlandırılan toplumsal gerçekçilik akımının sözcülerinden oldu. 1957' de Erzincan'da askerliğini tamamlayarak İstanbul'a geri döndü ve sinemaya ağırlık verdi. Yazdığı senaryolara "Ali Kaplanoğlu" adıyla imza attı. Sinemada aradığını bulamayan İlhan 1960 senesinde Paris'e gitti. Orada televizyonculuğu ve sosyalizmin gelişmelerini inceledi. Babasının ölüm haberinin

ardından İzmir'e geri döndü. Sekiz sene boyunca İzmir'de kalarak Demokrat İzmir gazetesinin başyazarlığını ve genel yayın yönetmenliğini üstlendi. Bu dönemde birçok şiir kitabı yayımladı ve Bilet İlhan ile evlendi.

6 Mayıs 1972 sabahı Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının asıldığı haberini radyodan duymuştu Attila İlhan ve bindiği Karşıyaka-İzmir vapurunda Mahur Beste'nin dizelerini kâğıda dökmüştü. Bundan bir sene sonra Bilgi Yayınevi'nin danışmanlığını üstlenerek Ankara'ya taşındı ve böylelikle yeni bir şehir ile birlikte yeni bir döneme adım attı. Ankara'da Fena Halde Lemn adlı romanını tamamladıktan sonra 1981'de İstanbul'a yerleşti. İlhan İstanbul'da gazetecilik serüvenine devam etti. İlk kalp krizini 1984 senesinde geçirdi ve bu dönemden sonra kardiyolojik sorunları devam etti. 2004'ten itibaren sağlık durumu giderek kötüleşti ve 10 Ekim 2005'te İstanbul'daki evinde geçirdiği ikinci kalp krizi ile hayatını kaybetti. 2007 yılında kurulan Attila İlhan Kültür Sanat Vakfı hala çalışmalarına devam etmektedir. Onun şiirlerini, romanlarını okuduğumuzda hissettiklerimiz aslında bu hayat hikayesinde saklıdır. Attila İlhan'ın deyişiyle "Şiir aslında bizim dışımızda var olan bir şeydir. Şairler bunu diğer insanlarda farklı olarak algırlar ve kâğıdın üzerine geçirmeyi bilirler. Diğer insanlar da onların yazdıklarını okudukları zaman yaşadıkları bazı duygulara nasıl isim konulduğunu fark ederler ve heyecanlanırlar."

ATTİLÂ İLHAN

**ZEYNEP
BENİ
BEKLE**

zeynep beni bekle / gece ağaçlarına
yağmur çiseliyorum / cam tozu su beyazı
yalnızlığını mutlaka değiştireceğim
bir yaprak halinde süzülüp saçlarına
eski teşrin'lerden / kederli kırmızı
zeynep beni bekle mutlaka döneceğim
söyle kim önleyebilir buluşmamızı

geceleyn ışıkları söndürdüğün zaman
benim şiir kitaplarından sızan aydınlık
elinde uyuyakaldığın heyecanlı roman
pancurların çarpıldığı lodos geceleri
rüzgârın değil benim / pencereindeki ıslık
her akşam koridordaki ayak sesleri
yanlış çaldığını zannetiğin telefon
zeynep beni bekle mutlaka geleceğim
hem bu ne ilk ayrılığımız ne de son

pikapta eminağa acemaşirân saz semaisi
sokakta çocuklar saklambaç hırsız polis
hayat akıp gidiyor olsam da olmasam da
saati durmamalı ufak sorumlulukların
resmi bırakmadın ya / son çektiğin hangisi
bak mektuplar birikmiş yine masamda
fakülteler açılacak bak bugün yarın
zeynep beni bekle mutlaka geleceğim
başladığımız filmi birlikte bitireceğiz

kim ne derse desin içimde delice bir his

ATTİLÂ İLHAN

**BELKİ
GELMEM
GELEMEM**

Sen istinyede bekle ben burdayım
İçimde köpek gibi havlayan yalnızlığım
Çünkü ben buradayım karanlıktayım
Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git
Çünkü elimi kestim beni kan tutuyor
Şarabım bütün ekşi suyum soğuk
Yanımda olmadın mı seni daha bir çok seviyorum
Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git
Yüzünü ıslatmadan ağlayabilir misin
Yarı geceden sonra telefon ettin mi hiç
Karanlık adamlar hüvviyetini sordu mu
Ben senin olmadığını arıyorum
Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git
Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git
Bana ait ne varsa seni korkutuyor sana ait ne varsa
Hiçbiri benim değil
Belki ölmek hakkımı kullanıyorum
Belki gelmem gelemem 5 dakika bekle git
Belki gelmem gelemem 5 dakika bekle git

AN GELİR

an gelir
paldır küldür yıkılır bulutlar
gökyüzünde anlaşılmaz bir heybet
o eski heyecan ölür
an gelir biter muhabbet
çalgılar susar heves kalmaz
şatârâbân ölür

şarabın gazabından kork
çünkü fena kırmızıdır
kan tutar / tutan ölür
sokaklar kuşatılmış
karakollar taranır
yağmurda bir militan ölür

an gelir
ömrünün hırsızdır
her ölen pişman ölür
hep yanlış anlaşılmıştır
hayalleri yasaklanmış
an gelir şimşek yalar
masmavi dehşetiyle siyaset meydanını
direkler çatırdar yalnızlıktan
sehpada pir sultan ölür

son umut kırılmıştır
kaf dağı'nın ardındaki
ne selam artık ne sabah
kimseler bilmez neredeler
namlı masal sevdalıları
evvel zaman içinde
kalbur saman ölür
kubbelerde uğuldar bâkî
çeşmelerden akar sinan
an gelir
-lâ ilâhe illallah-
kanunî süleyman ölür

görünmez bir mezarlıktır zaman
şairler dolaşır saf saf
tenhalarında şiir söyleyerek
kim duysa / korkudan ölür
-tahrip gücü yüksek-
saatli bir bombadır patlar
an gelir
Attila ölür

An gelir, şiir perdesini açar Atilla İlhan. Şiir, o akıcılığı ve heyecanını bu perdenin yalnızca iki küçük kelimeyle aralanmasına borçludur. İşte Atilla İlhan ne büyük ustadır!

An gelir, eskileri yeniler, yenileri öldürür, ölenleri diriltir. Kâh heyecan ve muhabbeti ölür, sessizlik dirilir.

An, herkesi yakalayan bir şaraptır. Farkında olamayacağınız parçalara ayrılıp kendini insanlara sunar. Anlayamaz, takip edemezsiniz. Anlar, herkesi böyle gafil avlar. Şarap da ölümü hatırlatır gibi kıpkırmızıdır. Ölüm gibi acıdır. Militan da şaraptan nasibini alır.

Ölüm anlaşılmamaktır. Ölüm pişmanlıktır. Ölünce benliğiniz, benliğinizi sakladığınız zamanlar elinizden gider; hatta kimseler artık elinizden gidenleri bile hatırlamaz. Hayallerinizi de kaybedersiniz. Oysaki sonuna kadar hayal kurmuştunuz. Ama bunu ona nasıl anlatabilirsiniz ki? Pir Sultan da ölür. Bunun sorumlusu "An"dır.

Pişmanlar umut arar. Artık umudu Kaf Dağı'nda bile bulamazsınız. Sonsuza dek anlatılacak masallar söyleyen sevdalıları da "An"a yakalanır. Ezan okunur, Kanuni Sultan Süleyman da aynı Pir Sultan gibi ölür. Zaman onlar için eşitleyicidir.

Zaman, Azrail gibi görünmez bir mezarlıktır. Kim Azrail'i duysa ondan korkar.

An gelir, Atilla İlhan da ölür.

Usta, ne kadar samimi ve anlamlı bir biçimde tamamlamış.

BEYZANUR SÖZEN

KAPTAN'IN ŞİİRLERİ ÜZERİNE

“hiç doğmamayı isterdim ama
bir kere doğmuşum ölmek yasak”

16 yaşında ve aşık olmak, üstüne üstlük bir de şiir okuyor olmak 1941 Şubat'ında başınıza büyük işler açabilir. 15 Haziran 1925'te Menemen'de doğan, İzmir Atatürk Lisesi birinci sınıfindayken, mektuplaştığı kızın okulunda aniden yapılan bir aramayla bulunan mektuplarındaki Nazım Hikmet şiirleriyle yakalanan Attila İlhan üç hafta gözetim altında kaldı. İki ay hapiste yattı. Gözaltına alınan ilk lise öğrencisi olan Attilâ İlhan, “O işin prömiyeri bende. 16 yaşındaydım daha. (...) O olaydan sonra damgalı eşek gibi İzmir'de, Karşıyaka'da herkes bizi tanıdı” diye anlatıyor bu olayı.

“bana bir şimşek çak
çok yanlış anlaşılırmaktayım
hesabım yanlış bir mahkemede görü-
lüyor”

Danıştay kararıyla, 1944 yılında okuma hakkını tekrar kazandı ve İstanbul Işık Lisesine yazıldı. İşte belki de sırf bu yüzden Atilla Hamdi İlhan “ne kadınlar sevdim zaten yoktular/ yağmur giyerlerdi sonbaharla bir/ azıcık okşasam sanki çocuktular” dizelerini yazan Attila İlhan olmuştur.

“Bu şiir ikinci dünya savaşı içinde kahredilen bütün dünya duvarları için yazılmıştır.” ithafıyla başlayan”biz de duvarız dinliyen duyan düşünen duvarlar/ bizim kucağımız terk edilmiş bir yatak gibi kirli soğuk/ ve bizim kucağımızda kasırgalı insanlar” dizeleriyle “Duvar” şiiri ve bu şiirden ismini alan ilk şiir kitabı Duvar'ı 1948'de kendi imkanlarıyla yayınladı. Kitap; Gavur Dağları'ndan Rivayet, Hürriyet Yürüyor, Karanlıkta Kaynak Yapan Adam, Harb Kaldırımında Aşk, Şafak Vakti Dünya bölümlerinden oluşuyor. Anadolu'nun yaptığı savaşlar, kahramanlıklar, yüce

dağlar, toprak için verilen mücadele, insanların mekanla bütünleşen yaşam tarzları göz önüne seriyordu.

“öteki kapımdan gel bunu açamazsın
eski gözlerinle gel öldürmek vakti gel
hem tetik bulun ardında biri olmasın
hanidir ben bu evde saklanıyorum”

1949 yılında ise Nazım Hikmet'i kurtarma hareketine katılmak üzere ilk kez Paris'e gitti. Birkaç kez gözaltına alındı. Fransız toplumu ve orada bulunduğu çevreye ilişkin gözlemleri daha sonraki eserlerinde yer alan birçok karakter ve olaya temel oluşturdu.

1950'li yılları İstanbul – İzmir – Paris üçgeni içerisinde geçiren Attila İlhan “eğer sen yine istanbul'san/ kirli dudaklarını bulut bulut dudaklarıma uzatan/ sirkeci garı'nda tren çığlıklarıyla bıçaklanıp/ intihar dumanları içindeki haydarpaşa'dan/ anadolu üstlerine bakıp bakıp/ ağlayan” dizeleriyle İstanbul'u “941'de İzmir, bela çiçeği/ sahil boyu karanlık/ sevdalı bulutların hali/ yağmur da ne kadar tembel yağıyor/ kendimizi akan suya bıraktık/ serseriler misali” ile İzmir'i ve “akşamdı samanyolu patlamıştı/ bütün sacré coeur silme akordeon/ ilk yudumda ağlamaya başlamıştı” ile ise Paris'i anlatmıştı.

1954 yılında yayınlanan “sabah kapını çalacaklar/ elinden tutup getirecekler/ beni görünce taş kesileceksin/ ağlamayacaksın! ağlamayacaksın!” diyerek “Sisler Bulvarı”, “eğer ben yalnızsam yanılmışsam/ elimden tut yoksa düşeceğim/ yağmur beni götüreceksin yoksa beni” ile “Yağmur Kaçağı”nı, “Bir gül takıp da sevdalı her gece saçlarına / çıktı mı deprem sanırdın 'kara kız' kantosuna / titreşir kadehler camlar kırılır alkışlardan / muammer bey'in gözdesi karantina'lı despina”

dizeleriyle “Yasak Sevişmek”le birlikte olmak üzere “ Duvar, Tutuklunun Günlüğü, Korkunun Krallığı, Ayrılık Sevdaya Dahil, Böyle Bir Sevmek, Kimi Sevsem Sensin, Bela Çiçeği, Ben Sana Mecburum, Elde Var Hüzün” adlı on iki şiir kitabı bıraktı ardından.

Attila İlhan siyasi görüş ve fikirleriyle şairliğine net çizgiler çekerken:

“FN 346

sağ arka lastiği yırtılmış
camlarında kurşun delikleri
içinde barut kokusu var
hala çalışıyor silecekleri
bir sola bir sağa
bir sola bir sağa”

Bir diğer taraftan komitacılık yaptığı yaşıntısının izlerini “gerilimli” olarak adlandırdığı bu şiirlerde yansıtırken aynı zamanda kendine özgü tarzını, ruhunu; o unutulmaz aşk şiirleriyle de akıllara kazıyordu.

“kimi sevsem sensin / hayret
sevgi hepsini nasıl değiştiriyor
gözleri maviyken yaprak yeşili
senin sesinle konuşuyor elbet
yarım bakışları o kadar tehlikeli
senin sigaranı senin gibi içiyor
kimi sevsem sensin / hayret
senden nedense vazgeçilemiyor”

Türk romancı, yazar, gazeteci, senarist, eleştirmen, fikir adamı ve en çok da şair Attila İlhan; edebiyat dünyamızın en köklü çınarlarından biri olarak 11 Ekim 2005 günü geçirdiği kalp krizi sonucunda hayata gözlerini yumar.

“görünmez bir mezarlıktır zaman
şairler dolaşır saf saf
tenhalarında şiir söyleyerek
kim duysa / korkudan ölür
-tahrip gücü yüksek-
saatli bir bombadır patlar
an gelir
attila ilhan ölür”

SÖYLEŞİ:

İŞİL GÜLCE GAZİOĞLU
BEYZA YILMAZ

ÇINARIN ALTINDA BİR PENGUEN SELÇUK ERDEM

Karikatürist dendiğinde artık hayatı kale almayı kalem alan bir insan canlanıyor gözümüzde. Peki, siz gerçek hayatta böyle misinizdir?

Daha çok kâğıda yansıttığımız bir şey aslında. Genelde çizerler biraz içe dönük insanlar oluyorlar. Evet, öyle ama biraz kafamızda yani. Ama dışarıda bunu çok fark etmeyebilirsiniz.

Siz erken yaşta çizmeye başlamışsınız.

Ben çok erken yaşta başladım. Aslında yani çok küçük yaşta başladım. Oyun gibi bir şeydi benim için. Daha ilkokuldan bile önce bakarak çizmeye başlamıştım. Sonra dergilere göndermeye başladım. Lisede Eskişehir'deydim. On sekiz yaşında profesyonel olarak başladım.

Erken yaşta başlamanın size avantajları oldu mu?

Avantajı hayattaki tutkunuzu çok erken bulmuş olmak. Bu çok rahatlatıcı bir şey. Bazı insanlar daha ileriki yaşlarda arıyorlar. Üniversite sınavından sonra kendilerini hiç sevmedikleri bir yerde buluyorlar.

On sekiz yaşınızdan beri aynı işi yapıyorsunuz. Peki, sıkılmaktan ya da ilhamınızı kaybetmekten hiç korkunuz mu?

O her hafta sürekli olan bir şey. Yeni fikir bulma telaşı oluyor ama yine de iyi kötü bir şeyler buluyoruz. Bir şekilde haftayı atlatıyoruz, sonraki sayıya bir şeyler buluyoruz.

Peki, sizin aksinize karikatür çizmeye ileriki yaşlarda başlamak mümkün mü?

Mümkündür ama çok da tanımıyorum öyle birisi.

Daha çok genç yaşlarda. Bütün arkadaşlarım öyle yani.

Karikatürist olmasaydım şunu olurdu dedğiniz bir meslek var mı?

Yine böyle yaratıcılıkla ilgili bir şey yapmak isterdim. Yazılık yapmak isterdim mesela. Özgür olabileceğim her işi yapabilirdim aslında. Ama bir yere girip çalışamazdım bunu biliyorum.

Birer Eskişehirli olarak bu şehrin insana neler kattığını, nasıl duygular hissettirdiğini biliyoruz. Peki, Eskişehir sizde nasıl kaldı?

Şöyle, sizin Eskişehir'iniz ile benim Eskişehir'im biraz farklı. Benim zamanımda çok sıkıcıydı, hiçbir şey yoktu. Ama birazcık da memleket tabii. Benim çocukluğum dediğim seksenler sakin bir dönemdi. Şimdi mesela çok hareketli bir şehir. Benim için huzurlu kaldı. Geldiğim zaman çok şaşıyorum artık, kalabalık geliyor.

Bu sakinliğin size ilham kaynağı olduğunu söyleyebilir miyiz?

Sıkıntıdan ne yapacağımızı bilemeyip oturup çizdik işte...

Siz de liseyi okulumuz Eskişehir Anadolu Lisesinde okumuşsunuz. Peki, EAL karikatür alanında size bir şey kattı mı?

Bunu bilmek zor. Arkadaşlarım desteklerdi mesela. Onun dışında mutlaka anılardan gelen bir şeyler vardır. Çok bilemedim doğrudan ne katmıştır.

Bir röportajınızda İstanbul'un mizah merkezi olduğunu söylemişsiniz. Sizin gözünüzde İstanbul'u mizah merkezi yapan şey neydi?

Aslında şöyle, medyanın merkezi olmasıyla ilgili. Bütün gazete ve dergiler orada. Birçok şeyin merkezi orada. Aslında bu Türkiye'de bir dengesizlik.

Karikatürlerinizde sıkça "portakal" ismi geçmekte. Bunun bir sebebi var mı?

Çok eskiden kullanıyordum. Saçma olması dışında pek hatırlamıyorum yani.

Peki, karikatür maceranız ve bunun bir kitaba dökülme süreci nasıl gelişti?

Aslında kitap için çok özel bir hazırlık yapmıyoruz. Yıllarca Penguen'i çıkardım ben. Dergilerde çiziyoruz sonra kitap için topluyoruz. Haftalık çok yorucu bir tempoydu ama yıllar böyle geçti.

Penguen'i çıkarmaya nasıl karar verdiniz?

O zaman Leman'daydık. İstedığımız bazı yenilikler ve değişiklikler vardı. Orada da çok mümkün değildi. Biz de dedik kendi dergimizi yapalım. Sonra yaptık!

Sıfırdan bir dergi çıkardınız ve zamanla Türkiye'nin en popüler karikatür dergisi oldu. Biz de bundan çok farklı bir şey yapmaya çalışmıyoruz. Bize verebileceğiniz taktikler var mı?

Dergide editörlük çok önemli. Baştaki kişinin derleyip toparlaması dergi için çok mühim. Ama nihayetinde bir ekip işi. Kavga etmeden bir dergi yapmanızı tavsiye ediyorum :D

Bir röportajınızda "En çok eşime gülüyorum." demişsiniz. Eşiniz olduğu için mi en çok ona gülüyorsunuz yoksa en çok ona güldüğünüz için mi şu an eşiniz?

Güzel soru! İkisi karışık herhalde. Birazcık torpil de geçiyor olabilirim. Ama ilk başta öyle bir etkilenmem olmuştu.

Kendi karikatürlerinize gülüyor musunuz?

İlk bulduğum anda, evet bazılarına gülüyorum. Çünkü fikrin ilk geldiği an benim de şaşırdığım nokta yani...

Dışardan geliyor gibi, böyle kafanızda beliriyor. Bazılarına gülüyorum ama hepsine değil.

Peki, çocuğunuzun gelecekte mesleğinin devamını getirmesini ister misiniz?

Yok, ne isterse yapsın. Yani çizmeyi seviyor. Ama çocuğun ne olacağıyla ilgili hayal kurmak çok tehlikeli bir şey bence. O yüzden onu rahat bırakmak lazım.

Bu konuda kalem bile oynatmam dediğiniz bir konu var mı?

Var da anlatması biraz zor. Şöyle, bazı hassas konular var çok girmek istemediğim. Bana göre herkes kendisiyle dalga geçmeli. Mesela ben eşcinsellikle ilgili espri yapmıyorum ama eşcinsel olsaydım yapabilirdim. Ama değilim ve benim o konuda bir şey yapmam doğru değil. Woody Allen Yahudi'dir ve Yahudilikle dalga geçer. Ama ben geçmem gibi bir çizgim var.

Biz, iki ağabeyinizin de doktor olduğunuzu ve sizin de İstanbul'da işletme kazandığınızı biliyoruz; peki aile içinde böyle bir durum varken sizin karikatürü seçmiş olmanız herhangi bir baskı altında kalmanıza sebep oldu mu?

Baskı hiç olmadı. Ama ben bunu bir noktaya kadar hobiyim gibi yapıp idare ettim ailemi. "Okumayacağım, ben karikatürist olacağım." demedim hiçbir zaman. Bir yandan okurken bir yandan karikatür çiziyor gibi yaptım. Ama çok genç yaşta da tanındım, kitaplarım çıkmaya başladı. Artık itiraz edilecek bir durum kalmamıştı. Hadi bay bayyyy!

Gary Larson ile benzerliğiniz çok konuşulmuş. Siz bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

O da ustamdır yani. Etkilendiğim önemli çizerlerden birisi.

Peki, siz daha lise yıllarındayken, yıllar sonra sizin okulunuzdan bir ekibin gelip sizinle bir röportaj yapacağını hiç düşünür müydünüz?

Hiç düşünmezdim! (gülüşmeler)

Türkiye'de karikatür, sinema, tiyatro gibi alanlarda genelde para kazanamama kaygısıyla hep insanlar önlerinde bir engel hissediyor. Ama siz cesaret edip kendinizi çok güzel ilerletmişsiniz. Bu konuda cesaret edemeyen ya da içinde ukde kalan insanlara ne söylemek istersiniz?

Açıkkçası bazı zorlukları göze almaları lazım. Çünkü bazen bizim alanımızda para kazanmak hakikaten zor olabiliyor. Hani şey diyemem, yok kolay ya yapabilirsiniz. Ama çok isteyen bir yolunu buluyor. Tavsiyeye gerek yok bence, yapacak olan yapar.

Peki, son olarak sizin de mezun olduğunuz okulunuz Eskişehir Anadolu Lisesinin edebiyat dergisi Çınaraltı için ne söylemek istersiniz?

O noktada dergi çıkarmaya başlamış olmanız çok değerli. İleride de çok güzel hatırlayacaksınız. Değerini bilin.

BİYOGRAFI

Selçuk Erdem, 1976 yılında Eskişehir'de doğdu. Ortaokul ve lise yıllarında karikatür çizmeye başladı. 1990 yılında Limon dergisinde çizimleriyle yer aldı. Daha sonra Lemn ve L-manyak dergilerinde çalıştı. Lemn dergisinden ayrıldıktan sonra 2002 yılında çizer arkadaşları Erdil Yaşaroğlu, Bahadır Baruter ve Metin Üstündağ ile birlikte haftalık mizah dergisi Penguen'i kurdu. Selçuk Erdem, Deniz Hanım ile evlidir. Bir çocuğu vardır.

Dün bir memur çocuğu öldürdüm içimde
Islıklar yanardı, yanardı da
Dönmedi başım
Suya yazdım şimdi ıslıklarını
Öldürdüklerini ben gömdüm küçük şişeler içinde
Bir hikâye anlatmalı ya bu şiirler
Çocuğumun elleri çizikler doldu
Nasıl tutmalı bir kenarından
Nasıl dökmeli kadehin içindekileri
Beyaz masanın üstüne

Bir memur çocuğu öldürmüş olabilirim içimde
Yaşamıyor özene bezene yamadığım dikişler
Kandırdım başıboş ıslıkları da
Islıklar düştü ya yatağıma o gece
Yatağım dört köşe tabut
Dönüyormuş meğer yine de dünya içinde

Kolumdadır eski bir memur çocuğu
Elinden tutmak gerek
Yetiştirmek, eve vaktinde gitmek
Ve çıkmak her gece
Her gece çıkabilmek mühim olan
Mühim midir?
Birkaç yudum kuru ekmek geçirebilmek midir ki kursaktan?
Lakin her sabah dönüp küfretmek baştan aşağı,

Bozkır ortasında deniz düşlemek
Günahtır belki bugün,
Değmedi kirpiklerim birkaç gündür birbirine
Ve düşmedi ıslıklar
Bahar beklemez bizim yoncalar
Kış günü gelmeli büsbütün
Ve hissetmeli nereden estiğini bunca günün

Bir memur çocuğu kaybettim az önce
Eminim
Üstelik kendimde olmak tam bu vakit
Yoktan çıldırttı beni, sere serpe uzanmak bu yatakta
Ağırdır demişti bana üstündeki yorgan
Filanca gün filanca ayda
Sırtım vuruluyorken duvardan duvara
Yoktu ayaklarımın altında beni yolda tutan çivi
Bir okul yolu işte bu gidişler
Saatler gümbürdüyorken bir saat içinden
Ben geç kaldım tam bu vakit
Yahu nerede kaldı bu memur çocuğu?

BURÇKAN ESEN

PEKİŞTİRİLMİŞ BELLİ

Dil ay olmuş,
doğuyor geceye büsbütün.
Besbelli.

Rahman ve Rahim olan kelimelerle başlıyoruz aşka.
Kırlangıçların ve yasak düşüncelerin başımızın üstünde uçuştığı düşüncelerle koşuyoruz kırlarda.
Bir seferberlik çıkıyor gönül meclisimizden, insanı insana kırdırıyorlar yalanla ya da aşla.
İnsanlar aç! Doğruya ya da başka yalanlara.
Kesildi dilim! Bırakın bu gece akacak!
Besbelli.

Kimin kılığına girse kalbin, figüranlığa düşüyor sıfatın, anlamıyorsun.
Düşüyorsun bir emperyal gibi geminden, işgal ediyorsun boşluğu
Biraz sağlam kelimeler kuruyorsun, kimisi yalan gerisi dolan
İkilemeler bile tek kalıyor yalnızlığımızda
Pekişmiyor sözcükler, görüyorsun!
Besbelli.

Sence hazır mı bahar aklımızdaki hasatları savurmaya?
Ben hazırım! İçimin yatılı okulundaki gıcırdayan ranzada yatan çocuğu uyandırmaya.
Yanaklarım saman kağıdı ve sen bir köy okulundan zılgıtlarla sesleniyorsun bana.
Ben cepten sen ise kalpten yiyorsun.
Besbelli.

Gizemli gecelerde tabelalar işaret ediyordu cennet kaygılarımızı
Farklı şeritlerden aynı eve doğru yol alıyoruz. Sen de biliyorsun.
Besbelli.

CEYDANUR SUDURAĞI

SELAMIN SELASI

Kahkaha tıkanmaları sanardı babam
Odalarımızdan gelen hıçkırık seslerini
Bizim evde kapıları açılmazdı
Elinde peçeterle, nidası bilinmez dertlerin içinde
Ağlayan çocukların

İçten yanmalı bir yoksunluktu bizimkisi
Dolusu dolu
Boşu bizimkine benzemeyen
Kavruldukça yokluğun şişmiş kız çocuğu gözleri
İçten içe tüterdi işte
Tarifine ne hacet

Kelimeleri eğip bükerdik sokaklarda
Kaçtığımız insanlara değerdi bakışlarımız
Kaçan sürülerde çoğalırdık akşamları

Neremiz eksikse, ordan vurulurduk hep
Ne ben sana olanları tam anlatırım
Ne de şimdi anlatacaklarım dudaklarımın kilidinden kurtulur

Ama yine de
Bir selamın selasını
Her gece okur
Caminin imamı
Kıblesi özrünü aşan dinin
Sen olacaksın sonu.

MÜMTAZ ÖZLEN

BİRKAÇ MISRALIK MİSAFİRİM

Güneş bira kokularıyla batıyor İstanbul'da
Bunu sevmiyorum
Vapurun motoru horluyor hırlıyor
Bunu seviyorum
Deniz rüzgarları yalıyor ilkel yanaklarımı
Galata Kulesi uzanıyor isimlerime
Ay'ın kokusu siniyor giyitlerime gece vakti
Ve gecenin farklı isimleri vardı benim gibi
Saçlarıma takılıyor naftalin kokulu yıldız takımları
Kimseden habersiz...

Şairler şiirleriyle çağrılır
Zihnimi boğmak için geçiriyorum
Gözlüğümü boynuma
Düş medcezirimdir benim
Düş'üm sarkıyor göğsüme gölgen
Dirilmeyi özlüyorum tekrar
Sonbaharda güneş batarken...

Güneş bira kokularıyla batıyor İstanbul'da
Bunu sevmiyorum arkadaş!
Ayaklarım üşüyor
Çekiyorum denizden ayaklarımı
Birkaç mısralık şiiriz zaten dünyada
Bari rahat rahat seyredelim gün batımını şiirimde
Ya da İstanbul'da
Kaskatı sessizlik vidalı gönlümde
Birkaç mısralık misafirim hatalarımla
Dirilmek taze bir karanfil
Hep tadı damağımda...

ÖZGÜR OZAN YILMAZ

Nebû

Raperin – Nebû

Coğrafyasına yabancı olmadığımız yerlerin türküsünün içinde geçiyordu. İnsan kendisini bir anda doğu ekspresinin kompartımanında yahut sarsıntılı bir deniz yolculuğunda buluyordu adeta. İsimlerini bilmediğin duraklardan geçiyor sonsuz bir hiçlik içinde hissetmekten alıkoyamıyordu kendini. Dağlar ayrı büyük, bozkır sapsarı, kar daha bir beyaz oluyor bir süreliğine; insan, kendi hücreleriyle iletişime geçtiğinde. Sanırım bunun gibi durumlarda söylüyorlar her bir zerrem ile başlayan cümleleri, bilemiyorum. Belki de insanın kendisiyle hesaplaşmasının, iç savaşının artçılarınıdır. Onu da bilemiyorum.

Çok sonraları öğrendim. “Olmadı” demekmiş. Diline bu kadar yabancı; kültürüne, diline olduğumdan daha yakın olduğum topraklardan bana ulaşan, her bir zerremle bir iç savaş başlatmama neden olan o sözün dilimdeki karşılığı olmadı demekmiş. Her kim demişse açıkça yalan söylemiş, mutluluk paylaştıkça çoğalır diye. İnsan insana acısını yükledi mi derdini ekledi mi o zaman çoğalır işte. Oysa kimse kimsenin derdine ortak değil, olamaz. Neresinden tutarsan tut yalnızlıkta çırpınmak ve bu yalnızlığımıza en az bir ortak aramak için tüketiyoruz bunca oksijeni. Giden gidiyor hep, gelen oyalanıyor bir süre. Sonunda o da gidiyor. Tıpkı senin gibi, benim gibi. Acılardan, hüzünden ve biraz özleminden ortak paydalar çıkartıp nasıl aktığına akıl sır erdiremediğimiz zamanın içinde oyalanıyor; gidiyoruz. Sen ya da o fark etmez. Hep zamanından önce gidiyoruz. Sanırım bunun gibi durumlarda söylüyorlar bir derdime bin ekledin ile başlayıp sitemle biten cümleleri, bilemiyorum. Belki de insanın hayatı başardıklarıyla değil, başaramadıklarıyla ölçülmeliydi. Olmayan şeylerle ve olmak isteyip olamadıklarımızla. Onu da bilemiyorum.

İnsan şayet arınırsa bencilce duygularından bir mutluluğa ortak olabilir. Yahut bir sevinç sadece yüz mimikleriyle ve vücut diliyle anlatılabilir dünyadaki herhangi bir insana. Ufak bir gülücüğün evrenselliği başka hiçbir duyguda bulunamaz. Bundandır kolay paylaşılabilirliği mutluluğun ve bundandır mutsuzluğun arasındaki kısa duraklar şeklinde etkisinin görülmesi. Oysa bin bir yüze bürünür mutsuzluk. Susabilirsin, haykırabilirsin, yağmurda şemsiye kullanan herkese öfkelenebilirsin mutsuzsan. Hatta en çok sen gülebilirsin mutsuzluktan. Bundandır ki mutsuzluk her zaman mutluluktan daha ağırdır. Taşınması zordur bir kere. Sonra terk etmesi zordur. Daha bir bulaşıcıdır. Bundandır güneş hiçbir zaman kara bulutları dağıtacak güce ve kararlılığa sahip değildi, olamadı. Kara bulutların arasında bir kurtuluş umudu gibi gösterir kendisini yalnızca. İçini boşaltıp başka diyarlara göçmeden kara bulutlar, bundandır açamaz. Mutsuzluksa o kadar hızlı yayılır ki hem hücrelerine hem başkalarına, fırtına gibidir; kanser hücrelerinin vücuda yayılması gibidir. Kaçabilirsin uzun süre fakat kalın duvarların olmalı seni çepeçevre saran. Fırtınanın her vuruşunda biraz daha açılan çatlaklardan sızarlar hayatına. Kara bulutların arasında görülen güneş ışınları misali. Dedik ya her insan er ya da geç gider. Her gidiş bir sonraki fırtına için daha büyük çatlaklar bırakır duvarlarında. Unutma, yarayı açanlar merhem olamazlar. Sanırım bunun gibi durumlarda kuruyorlar kalp en çok kendine acı çektirenleri sever diye süslü cümleleri, bilemiyorum. İnsan, güneşe değil fırtınaya sevdalanmalı. Tüm duvarlarını yıkmalı. Kendi çatlaklarını kendisi kapamalı. Belki de kimse kimsenin derdine ortak olamaz ama derdi olur. Onu da bilemiyorum...

ZEYNEP ÇAKIR

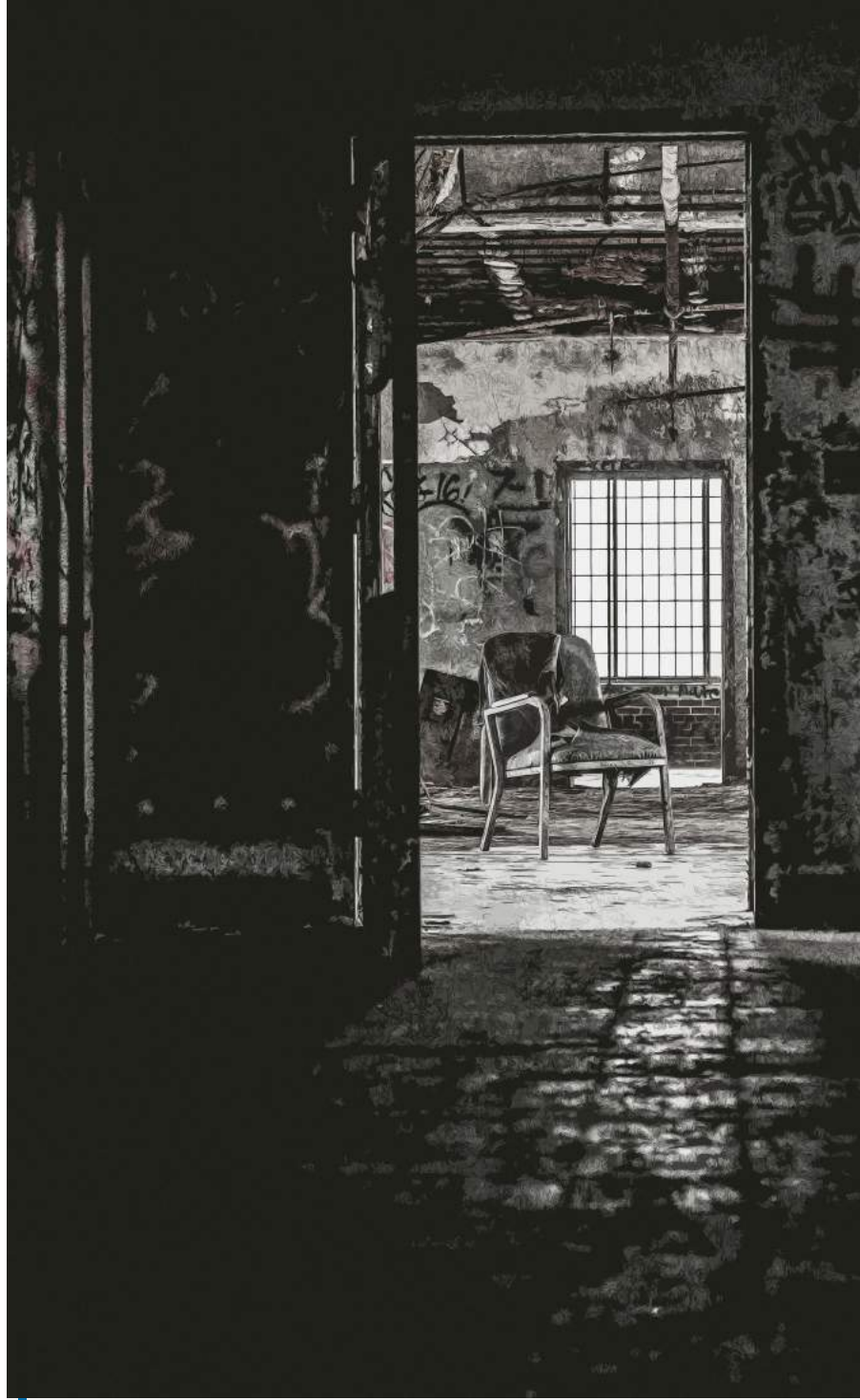
ŞAYET BİRİ

kıyısından köşesinden geçemiyorsunuz
ve biraz bilseniz meftunu olursunuz
ama adice tanıdınız onu
adi yerlerinden
kendini siper edişini görmediniz
görmediniz işte kalbinin içini
savaşa aşık sandınız, barışa düşkündü
yüreklilerin en ön safında kılıç salladı
siz öldürdü sandınız, evet buna inandınız
sözleriniz bıçak olup kalbine saplandı
size yine de sarılırdı
en çok bıçak tuttuğunuz ellerinize
bilmediniz ama
günün birinde aşık oldu mesela
tuttu bir adamı sevdi
kimsenin sevmediği yerlerinden
onu sevmeyen bir adamı
-ne ağır laf-
sonra tırnaklarıyla kazıdı adamı
cansız bir çiçek çıkardı kalbinden
kendini koydu yerine
ölü çiçeğin üstüne basmadı ama
af dilemek de bilmedi
dünyanın bütün kıtalarında hoş tesadüfler bekledi onu
gitti -hepsini buldu- geldi
çünkü tesadüfler inanlar için vardır
çünkü o bildi gittiği her yerde onu neyin beklediğini
benim gibi değildi
kadere boyun eğerek geçirmede bütün ömrünü
dünyanın bütün servetlerini değişmedi kavgasıyla
bir kez olsun bana benzemedi
ama tüm çirkinliğin içinde beni güzelliğiyle
bir yaparak
kalbimin feryadını duydu
-ne büyük yanılsama-
bu bir roman olsaydı söyle afili bir son yazabilirdik ona
fakat bu bir şiir
ve şiirin sonunda muhakkak ölür biri
genelde bir kadın
değilse adam
değilse çocuk
o da değilse efendim vay halimize
şayet o da değilse
şair

UĞUR ÖZKAN
AYRILIK

Kış günümüş.
Hava sisli.
Gelincik kırmızısı yanakların.
Bitmiş o heyecanın.
Hevesin bitmiş.
Göz bebeklerinde suratım asık artık.
Bir şey söyle istiyorum.
Bir şey söyleyeyim.
Bitsin artık bu ızdıraplı yokuş.
Ellerin kelepçe ellerime.
Kapadın kirpiklerini, içerisi mapushane.
Çıkamam.
Çıkmak istemem.
Zindandan soğuk sensizlik.
Kış günümüş.
Bir adam, bir kadını sevmiş.
Şarkılar fısıldamış kadın, adama.
Şarkıları karıştırmıyaydık keşke bu sevdaya.
Şimdi onlar da senden yana.
Şiirler sana.
Keşke sokaklar karışmasaydı bu sevdaya.
Sigaralar, izmaritler, geceler, gündüzler...
Şimdi her şey senden yana.
Omzumda kokun kaldı bana.
Kış günümüş.
Bir otobüs camında, yağmur damlasıymişsin.
Bir hışımla, kayıp gitmişsin gözlerimin önünden.
Tutamamışım.
Öpememişim.
Buhar olup, yağmışsın başka gönüllere.
Duyarım, bir gül olup açmışsın,
Kokun omzumda...

MUSA CAN DEMİRALAY
İYİSİ Mİ

herkes
beni yalnız bırakabilecek kadar
meşguldü o zamanlar
kaç meşale bir üflemeyle söndü
bir sigaradan hastalık bulaştı bir şaire
bir sigaradan
bir hastalık
bin şaire
o gecelerde ezberledim ben adını
ki buna geceler şahittir
artık huzuruna şahitlerle çıkıyorum
biliyorum
eskisinden daha günahkarım biliyorum
sen iyisi mi
bir çocuğu uyutur gibi öp beni

ALİ LİDAR

HAY'DAN HU'YA

Ömrüm sanki sayfaları atlanarak okunmuş bir kitap
öylece duruyor rafta
geniş bir zamanda bir kez daha okunacak
bir kez daha okunduğunda fark edilecek
bu sıkıcı fragmanın arkasındaki hakikat!

Beni bu bunaltılardan kır civarlarına
yangınlardan çakır dikenlerine
sorulardan çam diplerine ve kalabalıklardan su kenarlarına
savuran neden
o zaman anlaşılacak.

O zaman bir kez de benim gözlerimle bakacaksınız etrafa
soracaksınız en az bir kez
aslında park ne?
ağaç ne?
aşk ne?
hezeyanla heyecan arasında tek benzerlik ses mi?
hiçbir yere yetmezliğim sadece nefessizlikten mi?
benim beceriksizliğim mi bütün kırılıp dökülenler?
Allah'ı, annemi, sevdiklerimi inciten
mesnetsiz soruların sorumlusu tek ben mi?
şehrin tam ortasında yanık bir yatır gibi
üstüme kondurulan binaları kayıtsızca seyretmenin
bedeli kaç tel ak?
sayacaksınız sayfaları!

Kırılan küçük şeylerin kimse farkında olmaz
saç teli gibi
dal gibi
kalp gibi
durup bir kez daha bakıldığında anlaşılırlar
yaşamak ağrısından bezmiş
bükülü bir boyun gibi

Okunacak ve anlaşılacak dedim de
hayat esasen
sayfaları ürküten, kalın bir kitap
alfabesini terk eden bir topluluğun
terk ettiği alfabeyle yazılan
tarihçiler meşgul
arkeologlar halsiz
edebiyat öğretmenleri sınav telaşında
şimdi bu sayfalarını
kurtların kemirdiği
bu kalın
bu yaşlı
bu yorgun
bu ölü dilli kitabı
kim anlayacak?

Ezilmiş bir çimen gibi korkak ve utangaçım
etrafımdaki köpekleri seyrediyor kadınlar
uykusuz ve yorgunum en az otoban kenarına
belediyece zorla dikilen kasımpatılar kadar
hayat bir heyulaymış hay'la gelip hu'ya giden
gençken anlamamıştım, şimdi anladım, o kadar

TUTKU NAZ ÇELİK

SOLUKSUZ KEDİLER

Ellerimi izliyorum
Benim değil,
Uzaktan
Soyunup sırtlandığı o sarı gömlekleri
Gölgelerde yıkanan
Kanlı silüetleri izliyorum

Biliyorum
Ben değil
Bir başkası şimdi bu bakan
Uzaktan
Dikiyor üstüme o bulanık gözlerini
Lirikleşip titreşiyor gördükçe
Ellerimin nasıl deri değiştirdiğini

Sıyırıp sıyırıp atıyor
Fırlatıyor parmaklarına hiç giymemiş gibi
Bütün o çilli,
Buruşmuş derileri
Kaniyle ağlıyor kendi kurbanlarının
Çılgınlarla titriyor dört bir yanı dolaşan
Yaşlı
Sapsarı kedi gözleri

Gözlerimin altında kederleniyor
Ömrümün kara geceleri
Bilemiyorum
Tüm o eski kuyularım
Nerededir şimdi
Dilim damağım kuru,
Çorak
İçimin en bilindik kentleri
Gözeneklerim sızdırıyor
Kendimi bildim bileli
İçimde özütlenen tüm o demleri

Yollardan geçiyorum
Sonunu gözüm almayan
Gülüyorum kime ne ben gülmek nedir bilmiyorum
Yürüyorum adımlarım sarsak
Bakıyorum dağlar ve yollar ve vedalar
Beni yalnız ve yalnız onlar anlar
Kelimenin gücünü o vakit
Sessiz ve ıssız rüzgarlar sağlar

Biliyorum
Biliyorum zaman dar
Biliyorum
Tanrım
Dayanamıyorum
Ben nefes alamıyorum

Kurumlaşmış tüm el çizgilerim
Üstünden geçiyorum bildiğim nehirlerin
Kırık köprüler üstüneyim

Bilirim
Boynuma bağlıdır benim
Evrendeki tüm darağacı düğümleri
Çatırdayarak kırılır
-içimde sessizce öldüğünde biri-
Boynumun çapraz çizilmiş eğrileri
Çepersiz karakollardayım şimdi

EKİN NEHİR KUŞÇU
ÇİZGİ ROMAN KÖŞESİ
 降世神通
AVATAR
 THE LAST AIRBENDER™

“Geçmişte dört ulus barış ve uyum içinde yaşıyordu. Sonra Ateş Ulusu’nun saldırısıyla her şey değişti. Yalnızca dört elementin ustası olan Avatar onları kurtarabilirdi ancak dünyanın ona en çok ihtiyaç duyduğu anda ortadan kayboldu...”

Avatar: Son Hava Bükücü 2005-2008 sezonları arasında yayınlanmış yazar-çizer Bryan Konietzko ve Michael Dante DiMartino ikilisinin en sağlam eseridir. İçerdiği merak unsuru sayesinde üç sezon boyunca devam etmiş, dile kolay altmış bir bölüm yayınlamıştır.

Dizi Güney Kore-Amerika ortak yapımıdır dolayısıyla dizinin ilk bölümü orijinal anime konseptine uygun olarak altı yılda hazırlanmıştır. Nihayetinde 21 Şubat 2005’te yayın hayatına başlamıştır.

Avatar: Son Hava Bükücü’nün en büyük başarısı ise 6-11 yaş grubu çocuklar için hazırlanmasına rağmen yediden yetmişe herkesin kabullenmesi, serüvenin bir kesitinde kendini bulabilmesidir. Kısacası kurgusal bir gerçeklikte geçmesine rağmen yaşamdan izler taşımasıdır. Kişisel olarak en beğendiğim yönü ise hiçbir karakterin iyi ve kötü olarak kesin bir çizgiyle ayrılmamasıdır. Ana karakterlerin içindeki çatışma hikâye boyunca sürmektedir. Yalnız bu detaylar öyle iyi gizlenmiştir ki tüm seriyi oturup tahlil etmeden fark edilmez.

Konusu özetle yüzyıl boyunca kendi yarattığı buzdan kalkanında -hapisanesinde-tutsak kalmış bir çocuğun kaza eseri gün yüzüne çıkarak son yüzyılda olanları telafi etmeye çalışmasını anlatır. Bu yolda bir sürü yeni arkadaş edinecek ve geçmişiyle yüzleşecektir. Tabii ki birçok kez komik duruma düşecektir.

Televizyon serisinin bitmesiyle beraber Avatar evreni daha da genişletilmek ve havada kalan konular yanıtlanmak istendi. Keyifle okuyabileceğimiz çizgi romanlar çıkarıldı. İlk çıkarılan ise “Ateş Ulusu Kolonilerinin” akıbetini gösteren “The Promise” üçlemesi.

Bu üçlemede ana karakterlerden Zuko’nun hayattaki en büyük korkusuyla yüzleştiğini görüyoruz. Bu yolda ters giden bir durum olursa diye en yakın arkadaşı Aang’e bağlayıcı ve geri dönülemez bir söz veriyor ve olaylar gelişiyor. Sonunda yine bir savaş alanında iki ulus karşılaşılıyor. Dünya’nın en büyük korkusu barışın tekrar bozulması...

Dizinin bütün bölümlerini onlarca kez izlememe rağmen herhangi bir kesitine rast geldiğim zaman hala ilk günkü heyecanını kaybetmeden izleyebildiğim tek animasyon. Bazen keşke bildiğim her şeyi untabilsem ve baştan bir kez daha izleyebilsem diyorum. Bu dünyadan göçmeden önce izlenmesi gereken baş yapıtlardan bir tanesi benim gözümde.

KAPOW!

BOOM!

POW!

KİTAP ÖNERİLERİ

BERNA ÜSTÇETİN

PIYONUN SON HAMLESİ – LISA UNGER

Üniversitede psikoloji bölümünde okuyan Lana Granger okuduğu bölümün en iyi öğrencilerindendir. Haliyle Profesör Langdon'ın da gözüne girmiştir. Profesör Langdon, bir gün Lana'ya bir iş teklifi getirir. Lana bu işi kabul eder ve okulunun yanı sıra on bir yaşındaki Luke'a bakıcılık yapmaya başlar. Luke sorunlu, tehlikeli ve birçok yetişkinden daha yüksek olan IQ'suyla aklınıza gelen her şeyi yapabilecek bir çocuktur. Lana'nın bakıcılığa başlaması kitabın en başından beri var olan soru işaretlerini daha da arttıracaktır.

Başından sonuna kadar merakla okuyacağınız, okurken zaman zaman şaşıracağınız, güzel kurgusunun yanı sıra güzel mesajlar içeren harika bir kitap.

BEN BİR GÜRGEN DALIYIM – HASAN ALİ TOPTAŞ

“Keşke insanlar dünyayı sevmeyi öğrense; yaşadıkları topraklarda birer misafir olduğunu anlayınca ve çocuklarına daha yeşil bir gelecek hazırlamanın bilincine erişinceye kadar, ne yazık ki bu katliam böyle sürüp gidecek!”

Ben Bir Gürgen Dalıyım, genç bir gürgen ağacının gözünden insanları ve insanların doğayı nasıl katlettiğini, insanların içindeki kötülüğü görmemizi sağlayan bir kitap. Bu kitapta bir gürgen ağacının insanlara karşı nasıl dik durduğunu okurken bir ağacın verdiği insanlık derslerine tanık oluyoruz.

GECE – ELIE WIESEL

“Babam ağlıyordu. Onu ilk defa ağlarken görüyordum. Bunu yapabildiği aklıma bile gelmemişi.”

Elie Wiesel'in kendi hayatını kaleme aldığı bu kitapta birçok acı gerçeğe tanık oluyor ve tüm insanlığın ortak değerlerini tekrar sorguluyoruz. Savaşın etkilerini çarpıcı bir şekilde ortaya koyan bu kitap için Elie Wiesel “Hayatımda tek bir kitap yazacak olsaydım o, bu kitap olurdu.” diyerek bu kitabı tüm insanlığın okumasını istiyor ve bunun için de yazarken gereksiz olacak her sözcüğü çıkartmaya çalıştığını belirtiyor.

Okuduktan sonra etkisinden çıkamayacağınız Gece, eminim ki çoğu okurda olduğu gibi sizin de hafızanızdan uzun süre çıkmayıp sizi derinden etkileyecek.

FAKİR KENE – BİRHAN KESKİN

“Buraya bir ayna koydum arada önüne geç bak; sen şahane bir okursun. Mesai saatlerinde çaktırmadan şiir okursun. N'olacak ki, bırak patronlar seni kovsun!”

Burada bir tutam sabır var. Kendiminkinden kopardım bir parça, (bende çok boldur) lazım oldukça ya sabır ya sabır, dokunursun.

Burada güzel çaylar var. Bu aralar senin için çok önemli. Bitki çayları, kış çayları, şuruplar, kompostolar. Demlersin, maksat midene dostluk olsun...”

**ŞİMDİ BURADA
OLMALIYDINIZ
OLMALISINIZ**

BURADA OLUN
BİZİMLE OLUN

YOLUMUZA DEVAM EDELİM

REKLAM VE YARDIMLARINIZ İÇİN

